

Geregerena Paul Fala Ioli Fakwalaimoki 'I Rom Gi

Talasi Paul 'e gerea buka 'e li, 'e oga ioli fakwalaimoki gi gera ka saiai 'e oga rasua ala laa na mae 'ali dao 'i soeda. (1:9-15) God 'e soia Paul fala fatalona 'alia Faronona 'Oka fala ioli mamataa faasia Jiu gi li. Ma Paul ka faasuia lo galona fo ala na gula lifi ala tataenala da'afi ala 'i Rom. 'Urifo, ka rerei lo fali la ala lifi ala aba ala suunala da'afi ala 'i Rom, ka tasa lo 'i Spein. Ma 'e naia kae la fali leesia ioli fakwalaimoki gi 'i Rom ala laanala fala 'i Spein.

Ala talasi Paul 'e geregere fala ioli fakwalaimoki 'i Rom gi li, Jiu gi failia ioli mamataa faasia Jiu gi li, io rurunada iko 'ali 'oka. Paul 'e oga Jiu gi failia ioli mamata faasia Jiu gi li 'ali gera ka io kwaima 'oka. 'Eo Paul 'e alaa madakwa ala gula buka 1-12 lia God 'e faamauri daroa Jiu gi failia ioli mamataa faasia Jiu gi li, 'i osiala fitoona gera ala Jesus. Talasi God 'e alafafi daroa Jiu gi failia ioli mamata faasia Jiu gi li, daro totolia daro ka alafafi daroa lou, ma daro ka io kwaima ruru.

Paul 'e oga lou kae faalalaua Kristin gi 'alia iona 'e fababalafea liola God. 'Are fo 'e 'adoa ronona sulia fainaonao gi ala 'ilitoana, ma folinala takisi, ma kwaimana ala ioli fakwalaimoki gera malata mamata sulia fana failia atoa abu gi li.

'Are 'ilitoa 'i laola buka 'e li gi li:

Paul lifurono ala Faronona 'Oka li (1:1-17)

Ioli gi sui mola gera abulo ta'a (1:18—3:20)

God 'e farada ioli gi 'alia fitoona gera ala Jesus
(3:21—4:25)
Maurina fa'alu sulia nanatana Aloe 'are Abu li
(5:1—8:39)
God 'e filia ioli 'i Jiu gi, wasua ma gera
barasi'alia Jesus (9:1—11:36)
Iona 'e fababalafea liola God (12:1—15:13)
Paul 'e oga kae la fala 'i Rom (15:14—16:27)

¹ Geregerena faasia Paul, wale galona Jesus Christ. 'I lau na wale li lifurono lou 'i osiala God 'e fili lau, ma ka keru lau fala fatalona 'alia Faronona 'Oka lia.

² Faronona 'Oka 'e God 'e etae alafuu 'alia ka tekwa lo mae 'i lao ala profet gi, ma gera ka gerea 'i laola Geregerena Abu. ³ Ma Faronona 'Oka 'e 'e la sulia Wela lia, Aofia gia Jesus Christ. 'E sakea rabe ioli, ma ka futa mae ala kwalofa David walelitalona. ⁴ Ma gia saiai 'i lia malutala 'e abu sulia God 'e fatailia 'i lia Wela lia ala talasi God 'e taea faasia maena li 'alia nanatana ba'ela lia. ⁵ Ma 'alia Jesus Christ, God ka 'oilakitae lau 'ali 'i lau na wale li lifurono fala galona fala Jesus Christ, 'ali laka talaia ioli mamataa faasia Jiu gi li, ala falua gi sui, 'ali gera fakwalaimoki ala, ma gera ka ronosulia saenala. ⁶ Ma 'i 'amiu lou ioli 'amu io 'i Rom gi, God 'e soi 'amiu 'ali 'i 'amiu ioli Jesus Christ gi.

⁷ Lau geregere famiu sui ioli 'amu io 'i Rom gi lia God 'e kwaima amiu ma ka soi 'amiu 'ali 'amu ka rau lo 'alia ioli lia gi. Lau foa 'ali kwai'ofena ma aroarona God Mama gia, failia Aofia Jesus Christ kae io fae 'amiu sui.

Paul 'e oga kae maatoo ala ioli fakwalaimoki 'i Rom gi

⁸ 'Are etaeta, lau batafea God lau 'alia Jesus Christ famiu sui, sulia ioli ala falua afula gi 'i laola molagali sui gera rono lo sulia fitoona 'amiu. ⁹ God 'e saiala 'are 'e lau ilia 'e kwalaimoki. 'I lia lo God 'e lau galo mae fala 'alia maurinagu sui 'alia fatalona 'alia Faronona 'Oka sulia Wela lia li. God 'e saiai lau malata too namiu, ¹⁰ ala talasi lau foa gi sui, lau sugaa God, ala 'e oga, ka kwatea ka talawarau fagu 'ali lau la ko 'ali lau dao tonamiu ala talasi 'e. ¹¹ Sulia lau oga rasua leesinamiu, 'ali lau alaa fae 'amiu sulia 'are 'oka God 'e tauda faga gi sui 'ali ka fananata 'amiu. ¹² 'Urifo lau oga 'ali gia ka rana gia kwailiu, ma laka rana 'amiu 'alia fitoona lau, ma 'amu ka kwairanai agu 'alia fitoona 'amiu.

¹³ Alae waasila lau ala Jesus, lau oga 'amu ka sai lou ala, talasi afula gi lau malata fala daona 'i soemiu, wasua ma talasi gi sui lau dao tonala 'atona gi fala taunai. Lau oga laa na ko 'i soemiu, 'ali tali ioli lou lia gera io 'i Rom gera ka fakwalaimoki ala Jesus Christ, malaa lau taua lou fala nali ioli ala mae falua ioli mamataa faasia Jiu gi li. ¹⁴ God 'e kwatea 'i lau wale li galona fala fatalona 'alia Faronona 'Oka fala ioli gi sui, ioli gera sai 'are malaa ioli Grik gi li, failia ioli 'e iko 'ali gera sai 'are malaa ioli mamataa faasia Grik gi li. Ma galona 'e 'e ode lau lo. ¹⁵ Lia fo 'e kwatea ma laka oga fatalona 'alia Faronona 'Oka famiu ioli 'amu io 'i Rom gi lou.

God 'e famauria ioli gera fakwalaimoki ala Faronona 'Oka li

¹⁶ Iko 'ali lau mau 'alia saena sulia Faronona 'Oka 'e li, sulia God 'e galo 'alia nanatana lia ka faamauria ioli gera fakwalaimoki gi sui. 'I 'ameulu ioli Jiu gi lo 'ami etae ronoa alaana 'e, ma talasi 'e bui lou 'i 'amiu ioli mamata faasia Jiu gi li. ¹⁷ Faronona 'Oka 'e fatae madakwa lo ala fadanala falafala God fala faradanala ioli li. Ma 'i lia ka farada ioli sulia gera fakwalaimoki ala Jesus Christ. Iko lou ta 'are mamata lia God 'e farada ioli gi 'alia. 'I osiala me 'are fo ba Geregerena Abu ka sae 'uri 'e, “Ioli God 'e faradada 'i osiala fitoona gera gi li gera kae mauri.”✧

Ogata'anala God fala ioli abulo ta'a gi

¹⁸ Ma God 'i nali ka fatailia 'e ogata'a fala ioli 'e gera fulia 'are ta'a gi li, ma gera ka aburono ala gi. Gera fulia 'are ta'a gi, ma gera ka folosia kwalaimoki na sulia God faasida. ¹⁹ God ka kwatea lo kwaikwaina fada, sulia 'e fatae madakwa ala 'are gi sulia 'i lia talala, ma ka talawarau lo fada 'ali ma gera ka saiai. ²⁰ Ala fulina, talasi God 'e raunailia molagali li, ioli gi gera sai ala nanatana lia ikoso 'ali sui, ma gera ka sai lou ala 'i lia God kwalaimoki. Wasua 'ala ioli gi iko 'ali gera totolia lesinala God, gera saiai gera ka lesia 'are 'e raunailida gi, ma lia 'e kwatea ma gera ka saiala 'are gi sulia God. Ma sulia 'e 'urifo, ka 'ato mola 'ali gera ilia gera raria God.

²¹ Gera saiala God, wasua ma iko 'ali gera oga mola faba'elanala, ma iko 'ali gera oga mola batafenala fala 'are 'e kwateda fada gi. Ma gera ka malata kwekwe'ela sulia God. Ma iko 'ali gera

✧ **1:17** Habakuk 2:4

malinailia mola kwalaimokina 'e God 'e oga gera ka saiai. ²² 'Eo, gera ilia 'i gera ioli liotoo sulia God gi, wasua ma 'i gera ioli kwekwe'ela mola 'ada gi. ²³ Ma iko 'ali gera foasia mola God 'e mauri firi, ma gera ka foasia 'ada lului 'are gera galofida mola 'ada gi malaa lulula ioli ikoso io firi gi, failia fe malu gi, failia 'are too 'a'ae gi, ma 'are anoano gi.

²⁴ Ma 'i osiala 'are fo gi, God ka 'ailuga lo 'alida 'ali gera ka la lo 'ada sulia lioda, ma gera ka fulia lo 'are ta'a gi kwailiu 'i safitada 'alia rabeda. ²⁵ Gera ka 'e'ela 'alia fakwalaimokina kwalaimokina sulia God, ma gera ka fakwalaimokia kotona gi. Ma gera ka foasia lo 'ada, ma gera ka galo lo fala 'are God 'e raunailida gi. Ma iko 'ali gera foasia God 'e raunailia 'are fo gi li, ma iko 'ali gera ronosulia. Talifilia 'i lia lo 'e totolia fala ioli gi 'ali gera batafea firi. 'Eo kae 'urifo!

²⁶ Ma sulia abulonala ioli gi 'e ta'a 'urifo, God ka barasi 'alida 'ali gera ka taua lo 'ada 'are li mauna gi lia 'e la sulia kwaiogalina 'i rabeda gi. Ma geli gi lou, gera ka barasi lo 'ada 'alia wale gi, ma geraka teo lo 'ada failia geli gi mola. ²⁷ Ma ka 'urifo, wale gi lou gera ka barasi lo 'alia geli gi, ma gera ka oga lo teona failia wale gi li lou. Ma ka 'urifo, wale gi gera ka taua lo 'are li mauna fafida gi ada kwailiu. Lia fo gera ka sakea lo kwaikwaina 'e totoli gera sulia abulo ta'ana gera gi.

²⁸ Ma sulia ioli fo gi gera barasi 'alia ta 'e gera saiai sulia God, 'i lia ka 'ailuga lo 'alida 'ali gera ka malata ta'a lo 'ada, ma gera ka tau lo 'are

iko 'ali 'oka fala taunali gi. ²⁹ Gera ka 'idufae fulia lo 'are ta'a gi, ma gera ka ma'ali bata, gera ka abulo ta'a lo failida kwailiu, gera ka kwaifi, gera ka rau ioli, gera ka kwalaa, gera ka koto, ma gera ka malimae ada kwailiu, ma gera ka alaa sulia ioli gi. ³⁰ Ma gera ka sae ta'a sulida kwailiu, ma gera ka nanata rasua fala 'e'elana 'alia God, ma gera ka sae nenee fada kwailiu, ma gera ka ralada, ma gera ka sae naunau rasua, ma gera ka malata rasua fala taunala 'are ta'a gi lou, ma gera ka aburono ala mama failia teite gera gi. ³¹ Ma gera ka taua 'are gwaubali gi, ma iko 'ali gera falalamaa alafuuna gera gi, ma iko 'ali gera kwaima ma iko 'ali gera kwaiamasi ala ioli mamata gi. ³² Ma gera sai lo ala kwaikaena rada God 'e ilia ioli gera io 'urifo gi, gera totolia lo maena. Ka 'urifo wasua 'ala, iko 'ali gera mano mola faasia taunala 'are fo gi, ma gera ka oga lo ioli mamata fo gi gera ka taua lou 'are 'urifo gi.

2

Kwaikwaina God

¹ 'I 'amiu lia 'amu lokokwaikwaina fala ioli gera abulo ta'a 'urifo gi li, 'amu loko kwaikwaina famiu 'i talamiu lou. Sulia 'amu taua lou 'are ta'a fo gera tauda gi, ma ka 'ato 'ali 'amu tofe 'uri iko 'ali 'amu rero. ² Ma 'i gia sui gia saiai kwaikwaina God 'e rada ala talasi 'e lokokwaikwaina fala ioli gera taua 'are 'urifo gi li. ³ Ma talasi 'amu tau lou malaa ioli 'amu loko kwaikwaina fada gi, 'amu saiai God kae loko kwaikwaina lou famiu. ⁴ Mala 'amu malata rero 'uria God ikoso loko kwaikwaina famiu, 'i osiala kwaimanala 'e ba'ela

famiu, ma ka fafu lou fae 'amiu. 'E 'oka 'ali 'amu saiala lia God 'e tau 'oka 'urifo famiu 'ali 'amu bulusi faasia abulo ta'ana 'amiu gi.

⁵ Ma sulia iko 'ali 'amu oga mola bulusi na, 'urifo 'i 'amiu talamiu lou 'amu fabaelaa kwaikwaina 'amiu gi maasia fe atoa God kae fatailia ogata'ana lia li, ma ioli gi sui gera kae lesia kwaikwaina rada lia li. ⁶ God kae kwatea 'are gi fala ioli gi sui sulia galona tootoo gera gi. ⁷ Tali ioli, God kae kwatea maurina firi fada, sulia gera fafu fala taunala 'are 'oka gi, ma gera ka oga God ka tafeda, ma ka fa'ilitoada ma ka kwatea gera ka mauri firi. ⁸ Wasua ma nali ioli gera fana ta'a, ma gera ka 'e'ela 'ada 'alia kwalaimoki na sulia God, ma gera ka oga 'ada laa na sulia 'are rero gi li. Ma 'i osiala gera 'urifo, God kae fatailia lo 'e ogata'a fada, ma ka kwatea kwaikwaina ba'ela fada. ⁹ Ma nalife ioli gera abulo ta'a, gera kae too ala 'atona ma malata boeboetaa. God kae tau 'urifo fala ioli Jiu gi, ma fala ioli mamata faasia Jiu gi li lou. ¹⁰ Ma God kae kwatea 'ilitoana, ma faba'elana, ma aroarona fala nalife ioli gera taua 'are 'oka gi. 'E tau 'urifo fala ioli 'i Jiu gi, ma fala ioli mamata faasia Jiu gi li lou. ¹¹ 'E tau 'urifo sulia kwaikwaina God fala ioli gi sui 'e rada, ma 'i lia ikoso 'ali olioli 'ala ta ioli.

¹² Ma ioli mamataa faasia Jiu gi li, iko 'ali gera io 'i malula taki Moses gi. Ma God ikoso kwaida 'alia taki fo gi. God kae loko kwaikwaina fada sulia gera fulia 'are ta'a gi. Kae kwaida fala maena, sulia abulo ta'ana gera gi. Ma ioli 'i Jiu gi, gera io 'i malula taki Moses gi. God kae loko kwaikwaina fada, sulia gera fulia 'are ta'a

gi 'alia aburonona ala taki fo gi li, ¹³ ma sulia iko lou rononala taki gi lia kae farada ioli gi fala God, wasua ma taunala 'ala 'are taki gi 'e ilia. ¹⁴ Ioli mamata faasia Jiu gi li, iko 'ali gera io 'i malula taki gi. Wasua ma ala gera taua 'are 'oka sulia malatada, ma ka laa sulia taki, gera fatailia gera tolinia radana faasia rerona, wasua 'ala iko 'ali gera ronoa 'ua taki Moses gi. ¹⁵ Taunada 'e 'oka 'urifo 'e fatailia taki God 'e io lo 'i laola malatada. Ma malatana gera lou ka fatailia 'are fo 'e kwalaimoki, sulia talasi gera taua 'are ta'a gi li, gera mau, ma talasi gera taua 'are 'oka gi li, gera ka babalafe. ¹⁶ God kae lokokwaikwaina fala ioli abulo ta'a gi ala fe atoa kae kwatea Jesus kae 'ilitoa fafia ioli gi lia kae kwaida sulia 'are rero gera tau tafanae ali gi ma 'are rero gera tau agwaagwa lou ali gi. Faronona 'Oka 'e lau alaa sulia 'e sae 'urifo.

Ioli 'i Jiu gi iko 'ali gera rono sulia taki Moses gi

¹⁷ 'I 'amiu ioli Jiu gi, 'amu fia God kae 'oka famiu, sulia 'e kwatea taki gi famiu faasia Moses. Ma 'amu ka batafe 'amiu 'i talamiu, sulia 'i 'amiu ioli God gi. ¹⁸ Ma 'amu ka ilia 'uri 'amu saiala 'are God 'e oga 'amu ka taua, ma 'amu ka saiala filinala 'are rada sulia 'amu saiala taki gi. ¹⁹ Ma 'amu ka ilia lou lia, 'amu saiala talainala nalife ioli gera malaa ioli maa koro gi sulia gera raria God. Ma 'amu ka ilia lou, 'amu malaa ulu fala nalife ioli gera io 'i laola maerodo 'ali gera ka la 'i so'ela God. ²⁰ 'Amu ka ilia 'amu too ala sai 'arena ali'afu, failia 'are gi sui lia 'e kwalaimoki, sulia 'amu too ala taki faasia Moses gi. Ma 'amu

ka ilia 'i 'amiu ioli falalau gi fala ioli kwekwe'ela ma fala ioli rari 'are gi.

²¹ 'Amu saiala falalaunala ioli mamata gi, ma 'utaa mola 'e iko 'ali 'amu falalau 'amiu 'i talamiu? 'Amu sae 'uri 'e fala ioli gi, “Ikoso 'ali 'amu beli.” Wasua, ma 'i 'amiu talamiu 'amu beli mola 'amiu. ²² 'Amu ilia lou fala ioli gi, “Ikoso 'ali 'amu tau ta'a.” Wasua ma 'amu tau ta'a lou. 'Amu ka ilia lou, lului 'are 'e ioli gi gera foasida 'e ta'a rasua. Wasua ma 'amu ruu 'i laola fera abu gera gi, ma 'amu ka belia mola 'amiu 'are fo gi. ²³ Ma 'amu ka sae naunau suli 'amiu 'i talamiu, sulia 'amu too ala taki Moses gi. Wasua ma 'amu aburono mola 'amiu ala taki fo gi. Ma lia 'e kwatea ioli gi gera ka soi lofosia God. ²⁴ Geregerena Abu 'e sae 'uri 'e, “I osiala 'i 'amiu ioli Jiu gi 'amu abulo ta'a, ioli mamata faasia Jiu gi li, gera ka sae fawawadea God.”

²⁵ 'I 'amiu ioli Jiu gi, 'amu ilia 'uria 'ole wale na 'e fatailia 'i 'amiu ioli God gi. Ala 'amu rono sulia taki God gi, 'ole wale na 'amu taua 'are 'oka. Ma ala iko 'ali 'amu rono sulia taki fo gi, 'ole wale na 'amu taua wasua, 'e iko 'ali rana 'amiu mola 'i maala God. Ma 'amu ka malaa mola 'amiu ioli 'e iko 'ali saiala God gi. ²⁶ Ma ala ta ioli mamata faasia Jiu, 'e ronosulia taki fo gi, God kae ilia 'i lia ioli lia, ka malaa lou ioli 'ole wale. ²⁷ Ma ioli 'e gera ronosulia taki gi li, wasua 'ala iko 'ali gera 'ole wale, gera kae fatailia lia 'e 'amu rero, ma God kae loko kwaikwaina famiu. God kae kwai 'amiu, sulia 'amu aburono ala taki gi, wasua 'ala 'amu too ala taki gerea fo ma 'amu ka 'ole wale.

²⁸ Ite lo ioli Jiu kwalaimoki? 'I lia iko lou ta

ioli 'e rono mola sulia falafala Jiu gi li 'o ma ka 'ole wale ala rabela, ma liola ka ta'a 'ua mola 'ala. ²⁹ Ioli kwalaimoki 'i Jiu, 'i lia ioli manola 'e rada 'i maala God, sulia God 'e olisia manomiu. Ma galonala Aloe 'are Abu fala faradanala manola ioli, iko ta galona taki. Ioli 'urifo, God kae tafea, wasua 'ala ioli gi iko 'ali gera batafeaa.

3

God 'e kwalaimoki

¹ 'Uri'e ma 'e 'oka famiu ioli Jiu gi 'ali 'amu 'ole wale 'ali ka fatailia 'i 'amiu ioli God gi? ² 'Eo 'are afula gi, 'e 'oka ala me 'are fo. Me 'are etaeta, God 'e kwatea saenala fala ioli 'i Jiu gi. ³ 'Urifo wasua 'ala, nali ioli Jiu iko 'ali gera fakwalaimoki ala saenala God. Wasua 'ala gera ka 'oia alafuuna gera gi failia God, God 'e 'idufae taua ta 'e etae alafuu lo 'alia. ⁴ 'I osiala God 'e kwalaimoki, wasua ioli gi gera ka koto 'ada. Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Ta taa wasua 'ala God 'e ilia kae fulia ala ioli abulo rero gi, kae fuli mola 'ala. Nalife gera ilia 'uria God iko 'ali loko kwaikwaina rada, God 'e fatailia lia 'e rada talau.”☆

⁵ Ma nali ioli ala Jiu gi gera soilidi kwekwe'ela 'uri 'e, “Ala abulo ta'ana gia gi 'e fatae madakwa ai fala ioli gi lia God 'e rada talasi 'e loko kwaikwaina faga li, ala 'e 'uri fo, ma God 'e rero talasi 'e kwatea kwaikwaina faga?” ⁶ Iko mola! Sulia ala God iko 'ali rada, kae bi lokokwaikwaina mola 'utaa fala ioli sui?

⁷ Ma nali ioli Jiu gera soilidi kwekwe'ela 'uri 'e, “Ma God ka lokokwaikwaina 'utaa fagu ioli

☆ 3:4 Sam 51:4

abulo ta'a, ala kotona lau gi 'e fatae madakwa ala kwalaimokinala ma ka taua ioli gi gera batafea God?" ⁸ Ma saena 'uri 'e 'e kwekwe'ela lou, "Gia abulo ta'a 'aga 'ali 'are 'oka kae dao mae." Nali ioli gera koto fafi lau 'uri 'i lau lau ilia me 'are fo. Ma ioli fo gi, God kae kwai gera.

Ioli gi sui gera io 'afa'afa faasia God

⁹ Ma faga ioli Jiu gi, 'uri 'e ma maurinaga failia abulona gia 'e 'oka faasia ioli mamata faasia Jiu gi li? Iko mola! Sulia lau fatailia lo ioli Jiu gi failia ioli mamata faasia Jiu gi li, gera rada sui mola 'ada ala iona 'i malula nanata na ala ta'ana li. ¹⁰ 'Are fo 'e kwalaimoki sulia Geregerena Abu 'e ilia, "Iko ta ioli 'ali rada. ¹¹ Ma iko ta ioli 'ali malinailia malutala God, ma iko ta ioli 'ali oga saina ala God. ¹² Sulia 'i gera tefau mola gera faeburi 'alia God, ma gera ka la rero, ma iko ta ioli 'ali taua mola ta 'are rada.✧ ¹³ Fokada 'e malaa na gigilu iko 'ali gera asi fafia 'alia wado, sulia saenada 'e ta'a rasua. Gera ilia 'are ta'a iko 'ali kwalaimoki gi 'alia meada. Ma geraka malakwaita ala ioli gi 'alia saenada, 'e malaa baekwa 'i tolo 'e 'alaia ioli li.✧ ¹⁴ Ma saenada ka fonu lou 'alia 'uasina 'e ta'a rasua.✧ ¹⁵ Ma ioli fo gi gera nainali fala rau ioli na. ¹⁶ Ma 'i fe wasua gera la ai, gera fafuta'a 'are lo, ma gera ka kwatea famalifina rasua fala ioli gi. ¹⁷ Ma aroarona iko 'ali io 'i laola maurinada.✧ ¹⁸ Ma iko 'ali gera mau mola 'alia God."✧

¹⁹ Ma gia saiala 'are God 'e ilia 'i laola taki lia gi li sui, 'are fala ioli Jiu gi li, lia God 'e kwatea taki

✧ **3:12** Sam 14:1-3 ✧ **3:13** Sam 5:9 ✧ **3:14** Sam 10:7 ✧ **3:17** Aesea 59:7-8 ✧ **3:18** Sam 36:1

fo gi fada. 'E kwatea taki lia gi 'ali ikoso ta ioli 'ali ilia iko 'ali fulia mola ta 'are ta'a. Ma God kae lokokwaikwaina fala ioli gi sui ala rerona gera gi. ²⁰ Iko ta ioli 'ali rada 'i maala God, 'i osiala ronosulina ma tauna sulia taki li. 'Eo, taki gi gera io 'ali ioli gi geraka saiai lia gera abulo ta'a.

God 'e alafafi gia gia rada 'alia Christ

²¹ Wasua ma ala talasi 'e, God 'e fatailia lo tala fala faradanala ioli li 'i maala. Ma tala fo 'e iko 'ali ronona sulia taki gi li, wasua 'ala Moses failia profet gi gera ka geregere sulia tala fo 'i laola taki gi. ²² God 'e farada ioli gi 'alia fitoona gera ala Jesus Christ. 'E tau 'urifo fala ioli gera fakwalaimoki ala Jesus Christ gi sui, sulia ioli gi sui gera rarada mola 'i maala God. ²³ Ioli gi sui gera abulo ta'a, ma iko ta ioli 'ali io 'alia falafala kae 'auraea God. ²⁴ Wasua ma sulia kwaimanaa God 'e kwate gwaugwau mola ai, ka lufaada faasia kwaikwaina ala abulo ta'ana gera gi 'alia foasina Jesus Christ. ²⁵ God 'e kwatea mae Jesus Christ 'ali ka foasina 'alia 'i lia 'i talala ala maenala, 'ali God ka kwailufa 'alia abulo ta'ana ioli gi li, 'alia fitoona gera ala. God 'e tau 'urifo 'ali fatailia lokokwaikwainala 'e rada rasua, wasua 'ala ka tekwa lo mae iko 'ali kwatea ta kwaikwaina fala ioli gi sulia fafuna lia. ²⁶ Ma God ka fatailia 'e rada fala lokokwaikwaina fala ta'ana gi li, ala talasi 'e kwatea lo kwaikwaina fala Jesus Christ. 'Urifo God ka fatailia 'e rada ma ka farada ioli gera fakwalaimoki ala Jesus gi.

²⁷ Ala 'e 'urifo, 'utaa, gia too ala ta me 'are ala 'are gia tautauda gi fali rala gia 'alia lia 'e taua God ka alafafia gia rada 'i maala? Iko mola!

Sulia radanaga iko 'ali gwauru ala tali 'are 'oka gia tauda 'i gia 'i talaga. 'E io 'ala ala fitoona ala Jesus Christ. ²⁸ Gia saiai God 'e farada ioli gi 'alia fitoona gera gi, ma iko 'alia ronona sulia ta taki gi gera ilia. ²⁹ 'Uri'e ma 'o fia 'uria God 'e alafafia mola talifilia ioli Jiu gi? Iko! Ioli mamata faasia Jiu gi li wasua God 'e ala lou fafida. ³⁰ God 'i lia teke God mola, ma 'e saiai ka farada ioli Jiu gi ala gera ka fakwalaimoki, ma 'e saiai ka farada lou ioli mamata faasia Jiu gi li ala gera ka fakwalaimoki. ³¹ Sulia God 'e farada ioli gi 'alia fitoona li, 'uri 'e ma gia ka faeburi lo 'aga 'alia taki Moses gi? 'E iko. Falalauna 'e lau 'e fatailia taki 'e 'ilitoa lou.

4

God 'e soi rada ala Abraham 'alia fitoona lia

¹ 'Uri'e ma ta 'e giaka ilia sulia Abraham koko 'ualo 'amami kwalofa ioli Jiu gi li? 'Uta God ka ilia 'e rada 'i maala? ² Ala God 'e soi rada ala Abraham 'i osiala galona 'oka 'e tauda gi, 'urila Abraham 'e saiai ka sae rala 'i lia talala. Wasua ma Abraham iko 'ali 'e totolia 'ali soi lafea 'i lia talala 'i maala God. ³ Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, "Abraham 'e fakwalaimoki ala sae alafuuna God, ma 'alia fitoona lia, God ka ilia Abraham 'e rada 'i maala."✧

⁴ Talasi ioli 'e galo, 'e rada 'ali 'e sakea ta folifolina. Ma bata 'e sakea, wale ba'ela lia iko 'ali kwate gwaugwau ai, sulia ioli 'e galo 'e rada 'ali sakea folifolina lia. ⁵ Ma talasi God 'e soi rada aaga 'i maala, 'e iko 'ali malaa lou talasi wale

✧ 4:3 Jenesis 15:6

ba'ela 'e kwatea folifolina fala ioli galona lia li. Sulia iko lou sulia galonaga lia God 'e soi rada aaga 'i osiala, wasua ma sulia gia fitoo ala God lia 'e saiai ka faradaa ioli ta'a gi li. God 'e lesia fitoona gia gi, ma 'i osiala fitoona fo, ka soi gia 'alia ioli rada gi.

⁶ David walelitalona 'e sae sulia me 'are 'e talasi 'e alaa sulia babalafena ioli God 'e soi rada ada gi, wasua 'ala iko 'ali gera rono sulia taki God gi. David 'e sae 'uri 'e, ⁷ “Oilakina fala ite ioli God 'e kwailufa lo 'alia rerona gera gi, ma ka lufaa lo abulo ta'ana gera gi. ⁸ Oilakina lou fala ioli God iko 'ali malata tonala abulo ta'ana gera gi li.”

⁹ Uri'e ma babalafena fo David 'e sae sulia, 'are mola ala wale Jiu 'e gia 'ole wale gi? 'E iko! 'Are lou fala ioli mamata faasia Jiu iko 'ali gera 'ole wale gi. Gia sai sui lo ala Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Abraham 'e fitoo ala God, ma sulia 'e fitoo, God ka ilia 'i lia wale rada.” ¹⁰ Talasi ta fo God 'e ilia Abraham 'e rada? 'I burila 'e 'ole wale ka sui lo, 'o ma ala talasi 'e iko 'ali 'ole wale 'ua? 'I tatabula ka bi 'ole wale God ka ilia lo 'i lia wale rada. ¹¹ 'I burila God 'e soi rada ala Abraham, Abraham ka bi 'ole wale. Ma 'ole wale na lia totofo 'e fatailia God 'e ilia 'i lia wale rada 'alia fitoona lia, 'i lao ala ka bi 'ole wale. Lia fo 'e taua Abraham ka malaa koko 'ualo fala ioli mamataa faasia Jiu gi li lia 'e iko 'ali gera 'ole wale, ma gera fakwalaimoki ala God, ma gera ka rau lo 'alia ioli rada gi li. ¹² Ma 'i lia 'e koko 'ualo lou fala ioli Jiu gera 'ole wale ma gera ka fakwalaimokia sae alafuuna God. Iko lou sulia gera 'ole wale, wasua ma sulia gera fitoo malaa koko 'ualo gera Abraham ba 'e etae fitoo ka bi 'ole wale.

13 God 'e etae alafuu fala Abraham failia kwalofa lia gi, kae kwatea molagali fada. God 'e etae alafuu 'urifo iko 'ali 'i osiala Abraham 'e ronosulia taki gi, wasua ma 'i osiala 'e fitoo, ma God ka ilia 'e rada. 14 Ma ala God 'e kwatea mola sae alafuuna lia fala ioli gera ronosulia taki gi li, 'urilali fitoona ioli gi li me 'are gwaugwau mola 'ala, ma sae alafuuna 'e God me 'are gwaugwau lou. 15 Ma taki 'e kwatea kwaikwaina fala ioli gera tau fala ronosulia gi. (Teke tala 'alia ioli ikoso 'oia taki li, lia mola ala iko ta taki 'ali io, 'ali iko ta 'are fala aburonona ai!)

16 God 'e alafuu 'alia 'are gi fala Abraham sulia fitoona lia, 'ali fatailia sae alafuuna fo 'i osiala kwaiamasina lia lia kae kwate gwaugwau ai fala kwalofa Abraham. Ma kwalofa Abraham, iko 'ali ioli gera ronosulia taki gi li mola talifilida, wasua ma ioli gera fakwalaimoki malaa Abraham gi lou. Sulia Abraham 'i lia koko 'ualo gia sui, ioli Jiu gi, failia ioli mamata faasia Jiu gi li. 17 Me 'are 'e 'e kwalaimoki, sulia God 'e ilia fala Abraham 'i laola Geregerena Abu 'uri 'e, “Lau fili 'o, ma laka aalu'o 'o mama ala kwalofa gi fala ioli ala falua afula gi li.” Etae alafuuna 'e, God lo 'e talae fanasinasia ka kwalaimoki. Abraham 'e fitoo ala God 'e taea ioli mae gi fala maurina li, ma ka raunailia 'are fa'alu gi li.

18 Ala talasi God 'e etae alafuu fala Abraham lia 'i lia kae mama fala kwalofa ala ioli ala falua afula gi li, Abraham 'e fitoo. God ka sae lou 'uri 'e, “Ioli kae futa oliolitamu gi gera kae afula malaa kwalikwali 'i laola raloo li.” Abraham 'e fakwalaimoki, wasua 'ala 'e 'ato 'ali me 'are fo 'ali ma ka kwalaimoki ala. 19 Wasua 'ala Abraham

'e garani ka talanae fe nali lo ala maurinala, fitoona lia iko 'ali watoutou talasi 'e malata sulia rabela 'e watoutou, ma Sara wasua ka 'amara lou. ²⁰ Ma fitoona lia iko 'ali sigi faasi lia, ma iko 'ali malata ruarua ala sae alafuuna God. 'E nanata ala fitoona lia, ma ka batafea God. ²¹ Sulia 'e sai 'oka ala lia God 'e totolia taunala 'are 'e etae alafuu 'alia. ²² Lia fo 'i osiala fitoona lia, God ka soia lia 'alia wale rada.

²³ Ma na geregerena ba 'e sae 'uri 'e, “God 'e soia 'alia wale rada,” 'e iko 'alia fala Abraham talifilia. ²⁴ Wasua ma gera gerea lou faga ioli God 'e soi gia 'alia ioli rada gi li, sulia gia fakwalaimoki ala God lia 'e taea Jesus Aofia gia faasia maena li. ²⁵ God 'e kwatea 'ali mae 'i osiala ta'ana gia gi, ma God ka taea lou fala maurina fala faradanaga 'i maala.

5

'Okana ala radana 'i maala God

¹ Talasi 'e, gia fakwalaimoki ala Jesus Christ, ma God ka farada gia 'i maala. 'Urifo, gia io 'alia aroarona failia God, 'i osiala galona Jesus Christ Aofia gia 'e taua lo. ² Ma sulia fakwalaimokinaga, Jesus Christ 'e sake gia 'i so'ela God, 'ali ka kwaima aaga ma ka fa'oka gia. Ma sulia 'e 'urifo, gia babalafe rasua sulia me 'are gia kwaimamali masia, lia God kae kwatea gia kae lesia 'ilitoana lia. ³ Ma iko lou 'are 'oka gi mola gia kae babalafe sulia, wasua ma gia babalafe lou talasi ala 'atona gi li, sulia gia saiai 'atona 'are fala fananata naga, ma ka kwatea gia ka fafu 'alia babatoona. ⁴ Ma ala gia ka fafu 'urifo, God kae babalafe 'ali

gia. Ma talasi God 'e babalafe 'ali gia 'urifo li, gia malata lio 'alaa God kae kwate gia ka lesia 'ilitoana lia. ⁵ Ma malata lio 'alaa fo ikoso 'ali taua ma gia ka malata ferofero, sulia God 'e fatailia kwaimanaa ba'ela lia faga 'alia Aloe 'are Abu 'e kwatea faga.

⁶ Gia saiala God 'e kwaima aaga, sulia talasi 'e 'ato fala rananaga 'i talaga, Jesus Christ ka mae folosi gia ioli ta'a gi ala talasi God 'e 'olea. ⁷ 'E 'ato fala ta ioli 'ali marabe fala maena folosia ma fala rananala ta ioli rada. 'Urifo wasua, nali ioli gera marabe gera ka mae mola 'ada fala rananala ta ioli 'oka. ⁸ Wasua ma God 'e fatailia sui lo kwaimanaa lia faga, ala talasi maurinaga 'e ta'a 'ua, Jesus Christ 'e mae folosi gia. ⁹ God 'e farada gia lo sulia Jesus Christ 'e mae lo folosi gia. Ala 'e 'urifo, Jesus Christ kae rana gia ka tasa 'ali gia mauri faasia kwaikwaina God. ¹⁰ 'I lao mae, 'i gia malimae God gi, wasua ma 'i talasi 'e, 'e kwaima lo fae gia 'i osiala maenala Wela lia. Ma sulia 'i gia kwaima God gi, 'i lia kae faamauri kwalaimoki aaga 'alia Jesus Christ 'e 'e mauri lou. ¹¹ 'Eo, ma iko lou ta me 'are mola 'ala 'e gia babalafe sulia. Gia babalafe lou sulia 'are 'e God 'e fulia 'alia Jesus Christ Aofia gia lia 'e olifae gia 'ali gia kwaima failia God.

Adam failia Jesus Christ

¹² Ioli 'i laola molagali gi li sui gera fuli'aea taunala 'are ta'a gi sulia Adam wale etaeta 'e abulo ta'a. Ma God ka kwatea Adam ka mae sulia 'e abulo ta'a. Ma sulia 'e 'urifo, maena ka dao mae fala ioli gi sui, sulia ioli gi sui gera abulo ta'a. ¹³ Ma 'i lao ala God 'e kwatea taki gi fala

Moses, ioli gi iko 'ali gera saiala lia gera abulo ta'a 'utaa 'i maala God. ¹⁴ Wasua 'ala iko 'ali gera 'oia taki 'e la mae faasia God malaa Adam, ioli gi sui gera mae sulia gera abulo ta'a.

Teke me 'are 'ilitoa 'e mamataa 'i matanala Adam failia Jesus Christ lia 'e dao mae 'i burila. ¹⁵ Rua wale fo gi iko 'ali daro rarada, sulia 'are 'oka 'e Christ 'e taua faga iko 'ali malaa 'are ta'a Adam 'e taua. 'E kwalaimoki ioli afula gera mae 'i dunala abulo ta'ana teke wale fo li. Ma ka kwalaimoki rasua kwaimanaa God, failia kwatena gwaugwau God 'e ba'ela ka tasa lou fala ioli afula gi 'i dunala Jesus Christ ma kwai'ofena lia. ¹⁶ Ma na mamatana lou 'e io 'i matanala kwatena God failia ta'ana Adam 'e fulia. Sulia 'i burila ta'ana Adam, God ka kwatea kwaikwaina. Ma sulia 'are 'oka God 'e kwate gwaugwau ai faga, 'e farada ioli afula gi 'i maala, wasua 'ala gera ka fulia 'are afula ta'a gi. ¹⁷ 'E kwalaimoki ioli gi sui gera mae 'i osiala abulo ta'anala teke wale. Ma ka kwalaimoki rasua lou, ioli gera sakea kwaimanaa God failia kwatena lia 'alia radana li, gera too ala maurina firi ma 'ilitoana 'i osiala Jesus Christ.

¹⁸ Lia fo, teke wale Adam 'e fulia 'are ta'a, ma God ka kwatea kwaikwaina fala ioli gi sui. Ma ka 'urifo lou, teke wale Jesus 'e taua 'are 'oka, ma ka faradaa ioli gi sui, ma ka kwatea lo maurina firi fada. ¹⁹ Ma ioli gi sui gera io 'alia abulo ta'ana, sulia suunenena teke wale. Ma ka 'urifo lou, God 'e faradaa ioli gi 'i maala, sulia ronosulina teke wale li.

²⁰ God 'e kwatea taki Moses gi 'ali ioli gi gera saiala 'are afula gera tauda 'e rero gi. Wasua ma

talasi ioli gi gera taua 'are afula ta'a gi li, God ka bi fatailia kwaimanaa lia 'e ba'ela ma ka tasa. ²¹ Lia fo, 'i lao 'ua mae, abulo ta'ana 'e 'ilitoa fafia ioli gi fala maena. Ma 'e 'urifo ala talasi 'e, kwai'ofena God 'e 'ilitoa fafia ioli gi 'ali gera ka rada. Ma lia 'e kwate ma gia ka sakea lo maurina firi 'i osiala 'are 'e Jesus Christ Aofia gia 'e taua faga.

6

Gia mauri faasia ta'ana 'i osiala maenala Jesus Christ

¹ Ta gia kae ilia ala alaana 'e lau gereda gi? Gia ka galo 'aga ala kwaluke abulo ta'a na, 'ali God ka galo lou 'ala ala fatailianala kwaimanaa lia faga talasi 'e kwailufa 'alia ta'ana gia gi li? ² Iko mola! Talasi malatae wale ta'a 'e dao ka 'asu gia fala abulo ta'ana li, ikoso 'ali gia taua ta 'are, malaa rabe 'are 'e mae lo, ma iko 'ali 'idu talasi gera 'asua. ³ 'Amu sai sui lo ala me 'are 'e: Talasi gia sisiu abu fala fatailianala 'adona gia failia Jesus Christ, gia 'ado lou failia ala maenala. ⁴ 'Eo ala sisiuabunaga, gia mae lo failia Jesus Christ, ma gera ka alomi gia lou failia, 'ali gia kae tatae gia ka io 'alia maurina fa'alu, malaa Jesus Christ lia God Mama 'e taea faasia maena 'alia nanata na lia li.

⁵ 'I osiala gia 'ado failia Jesus Christ 'alia maenala, God kae tae gia lou malaa lia ba 'e taea Jesus Christ. ⁶ Ma gia sai lo ala lia maurina ba gia 'i lao, 'e mae lo failia Jesus Christ ala 'ai rara folo, 'ali falafala 'ualo ta'a gia gi gera ka fulu, ma ta'ana iko 'ali 'ilitoa lo fafi gia. ⁷ Gia

saiai ta'ana iko 'ali too ala ta nanatana fafia ioli mae. ⁸ Ma sulia gia mae lo failia Jesus Christ, gia fakwalaimokia gia kae mauri lou failia. ⁹ Gia saiai maena iko 'ali too lo ala ta nanatana fafia Christ. Christ 'e mae ma ka tatae lou fala maurina, ma 'ato 'ali mae faeburi lou. Maena iko 'ali 'ilitoa fafia. ¹⁰ 'E mae ala teke me talasi mola 'ali liufia ta'ana, ma talasi 'e lia 'e mauri lo fala fa'ilitoanala God. ¹¹ Ma ka 'urifo lou, 'amu ka malata malaa 'amu mae lo fala nanatanala ta'ana ma ikoso 'ali 'amu abulo ta'a. Ma 'amu ka mauri lo fala fa'ilitoanala God 'alia Jesus Christ.

¹² Lia fo, ikoso 'ali 'amu ala'alia abulo ta'ana ka 'ilitoa fafia rabemiu 'ali ikoso 'ali 'amu donaa kwaiogalina ta'a gi. ¹³ Ma ikoso 'ali 'amu ala'alia ta lifi ala rabemiu fala ta'ana, 'ali 'amu ka taua 'alia 'are ta'a gi. Wasua ma 'amu ka kwate 'amiu talamiu fala God, malaa ioli God 'e taeda faasia maena fala mauri fa'alu na li, ma 'amu ka kwatea lo rabemiu failia maurinamiu sui fala God, 'ali 'amu ka taua 'alia 'are rada gi. ¹⁴ Lia fo, ikoso 'ali 'amu ala'alia abulo ta'ana ka 'ilitoa fafi 'amiu, sulia iko 'ali 'amu io 'i malula taki gi, wasua ma 'amu io lo 'i malula kwaimanaa God.

Ioli galo ulafu gera taua 'are 'e fababalafea God

¹⁵ 'Uri'e ma gia kae dau 'aga ala abulo ta'ana, sulia iko 'ali gia io 'i malula taki gi, ma gia io lo 'i malula kwaimanaa God? 'E iko tara'osi! ¹⁶ Ma 'amu sai sui lo ala ite 'e fili 'amiu 'ali 'amu galo 'ala, 'amu ka ronosulia, sulia 'i 'amiu ioli galona lia gi. 'E 'urifo lou, ala 'amu filia ronona sulia abulo ta'ana li, 'amu kae mae. Ma ala 'amu ka filia ronona sulia God, 'amu kae io 'alia radana. ¹⁷ Lau batafea God! Wasua 'ala 'i lao 'amu ronosulia abulo ta'ana, talasi 'e 'amu

rono sui lo sulia falalauna kwalaimoki 'e God 'e kwatea famiu. ¹⁸ Lia fo, God ka lufa 'amiu faasia nanatana ala ta'ana li, ma 'amu ka rau lo 'alia ioli galona God gi 'ali 'amu ka taua lo 'are rada gi.

¹⁹ Lau sae 'urifo 'alia tarifulaana sulia ioli galo gi failia ioli ba'ela gi, sulia 'e talawarau 'ali 'amu ka malinailia. Ala talasi ba 'e sui lo mae, 'amu kwate 'amiu sui fala abulo ta'ana. 'Amu ka fulia 'are ta'a gi famiu kwailiu 'alia rabemiu ma kwaluke 'are ta'a. Ma talasi 'e, 'amu ka kwate tefau 'amiu sui lo fala God 'ali 'amu ka taua lo 'are rada gi.

²⁰ Ala talasi ta'ana 'e 'ilitoa fafi 'amiu, iko 'ali 'amu malata 'abero mola fala taunala 'are rada gi. ²¹ Iko 'ali 'amu sakea ta 'are 'oka faasia abulo ta'ana ba 'amu faeburi lo 'alida gi. Ma talasi 'e, 'amu mau sulia abulo ta'ana fo 'amu tauda 'i lao gi. Ioli gera abulo ta'a 'urifo gi gerakae mae. ²² Wasua ma ala talasi 'e, God 'e lufa 'amiu faasia abulo ta'ana, ma 'i 'amiu ioli galona God gi lo. Ma sulia 'amu 'urifo, 'oilakina famiu sulia 'amu ronosulia kwaiogalina God, ma 'amu ka sakea lo maurina firi. ²³ Sulia abulo ta'ana 'e kwatea maena, wasua ma kwatena 'e God 'e kwate gwaugwau ai lia lo maurina firi 'alia Jesus Christ Aofia gia.

7

Iko 'ali gia io 'i malula taki faasia Moses gi

¹ Nali asigu ala Jesus Christ, lau saiai 'amu saiala taki gi. Totolia 'amu ka saiai, wale 'e io mola 'i malula taki ala talasi 'e mauri. ² Ka 'urifo lou fala geli 'e wateu lo. Talasi arai lia 'e mauri 'ua, taki 'e ilia 'i lia iko 'ali totolia 'ali ka wateu

lou fala ta wale mamata. Wasua ma, ala arai lia ka mae, lia ka bi sakwadola faasia taki ala ara araina li, ma ka totolia ka wateu lou. ³ 'Urifo ma, ala wateu ka io failia ta wale mamata ala talasi arai lia 'e mauri 'ua, wateu fo gera soia 'alia wateu 'usulabata. Ma ala arai lia 'e mae lo, ma 'i lia ka io sakwadola lo faasia taki ala ara arainali ma ka wateu lou fala na wale, ikoso gera soia 'alia wateu 'usulabata.

⁴ Alae iolifuta lau 'e 'urifo lou fagaulu. Sulia talasi Jesus Christ 'e mae, malaa 'i gia wasua gia mae lou. 'I dunala gia mae, gia sakwadola lo faasia taki Moses gi. 'Urifo ka talawarau fala God ka 'ado ruru amiu failia na wale lou lia Jesus. Ala talasi 'e, 'i gia ioli Jesus Christ gi lia God 'e taea faasia maena, 'ali gia fa'ilitoa God 'alia io radana. ⁵ Ala talasi gia rono ronosulia kwaiogalina ta'a gia gi li, gia oga rasua lou taunala 'are 'e abu ala taki gi li. Ma 'i osiala gia taua lo 'are ta'a 'urifo gi, gia totolia lo maena firi. ⁶ Wasua ma ala talasi 'e, gia sakwadola lo faasia taki ba 'e firifiri fafi gia 'i lao mae, sulia maurina gia gi 'i lao gera mae lo. Ma talasi 'e, gia galo lo fala God, ma gia ka la lo sulia tala fa'alu ala ronona sulia kwaiogalina Aloe 'are Abu li. Ma iko 'ali gia la lo sulia tala 'ualo ala taki Moses 'e gereda gi.

Taki God gi gera fatailia ta'ana gia gi

⁷ 'Uri'e ma gia ilia taki 'e ta'a? Iko! Taki iko 'ali ta'a, sulia taki 'e kwatea ma laka saiala taa ta'ana. Ala taki iko 'ali sae 'uri 'e, "Ikoso oga 'are ta ioli," ikoso lau sai mola ala lia kwaiogalina 'urifo 'e ta'a. ⁸ Ma talasi taki 'e ilia fagu lia kwaiogalina 'urifo 'e ta'a, laka kwalaa folosia taki 'e ilia lau

rero, 'urifo laka sili rasua lo ala 'are ioli mamata gi li. Ala iko mola ta taki bolosia abulo ta'ana, 'urilali kwaiogalina fala kwalana bolosia taki li ikoso nanata. ⁹ Ala ionagu 'ua mae, talasi lau raria 'ua taki gi li, iko 'ali lau daria mola ta me 'are fali fa'eke lau. Wasua ma talasi lau daria 'are kwalaimoki ala taki 'e 'uri 'e, "Ikoso oga 'are ta ioli," lia 'e kwatea ma laka bi saiai 'i lau wale abulo ta'a, ma laka totolia lo maena firi. ¹⁰ Taki gi God 'e kwateda 'ali gera fatailia tala rada fala iona sulia, lia 'e fatailia lau totolia lo maena firi. ¹¹ Ta'ana 'e kotofi lau 'alia taki gi. Kwaiogalina ta'a lau gi 'e sakea taki 'oka 'e, ma ka loko kwaikwaina fagu fala maena. ¹² 'Urifo taki Moses gi 'e abu, ka rada, ma ka 'oka rasua.

¹³ 'Uri'e ma taki 'oka 'e gi gera kwatea ma laka mae? 'E iko! Abulo ta'ana lou 'ala 'e kwatea ma laka mae. Liola God sulia taki, lia ta'anala ta'ana gia gi kae fatae. 'I osiala ta'ana gia gi, gia bulusia taki 'oka God 'alia 'are God kae loko kwaikwaina 'alia faga. 'Urifo 'i osiala taki, ta'anala ta'ana gia gi kae fatae.

¹⁴ Gia saiala taki 'e la mae faasia Aloe 'are Abu God. Ma 'i lau wale mola 'ala. Ma lau malaa mola ioli ta'ana 'e 'ilitoa fafi lau. ¹⁵ Iko 'ali lau malinae 'oka agu 'i talagu, sulia lau oga rasua ala taunala 'are rada gi, ma iko 'ali lau tauda mola. Wasua, lau taua 'agua 'are fo lau malimae ali gi. ¹⁶ Ma 'i osiala lau taua mola 'are iko 'ali lau oga taunali gi, ka fatailia lau alafafia taki God 'e 'oka. ¹⁷ Sulia me 'are fo, lau saiai, iko lou 'i lau 'e lau taua 'are ta'a gi, wasua ma ta'ana 'e io 'ala aagu.

¹⁸ Lau saiai 'okana iko 'ali io agu 'i laola malatae wale ta'a lau gi. Sulia 'e iko 'ali

talawarau fagu fala taunala 'are 'oka gi, wasua 'ala laka oga 'agua taunali. ¹⁹ Ma iko 'ali lau taua mola 'are 'oka 'e lau oga taunali gi, ma iko 'ali lau mano mola faasia taunala 'are ta'a 'e iko 'ali lau oga taunali gi. ²⁰ Ma ala laka taua lo 'are 'e iko 'ali lau oga taunali gi, 'urila iko lou 'i lau lau tauda. Wasua ma ta'ana 'e 'e io 'i laola rabegu 'ala 'e taua.

²¹ Lakae oli lou ala me 'are 'e lau daria 'e 'uri 'e: Talasi laka oga taunala 'are 'oka li, ta'ana 'i rabegu ka lui lau. ²² Maurinagu 'e oga rasua taunala taki God gi. ²³ Wasua ma ta'ana 'i rabegu 'e kwalaa bolosia 'okana 'i laola maurinagu. Ma ta'ana 'e galo 'i laola rabegu 'e suunae lau fala taunala 'are ta'a gi. ²⁴ Kwaimalatai fagu 'i lau ioli ta'a 'uri 'e! Ite kae rana lau 'ali ikoso lau ronosulia ta'ana kae sake lau fala maena li? ²⁵ Lau batafea God, sulia lia lo 'e rana lau 'alia Jesus Christ Aofia gia! 'O sai lo ai: 'I laola malatagu, lau oga laka ronosulia taki God, wasua ma 'i osiala malatae wale ta'a lau gi, ta'ana 'e ba'ela fafi lau.

8

Iona sulia nanatana Aloe 'are Abu li

¹ God 'e ilia gia rada lo 'i maala sulia gia fakwalaimoki ala Jesus. 'Are la fo, ioli gera io 'ado lo failia Jesus Christ gi, God ikoso suafafida ma ka kwatea ta kwaikwaina fada. ² Gia saiai 'e kwalaimoki, sulia nanatana Aloe 'are Abu 'e kwatea ma gia ka io 'alia maurina fa'alu sulia gia 'ado ruru failia Jesus Christ. Ma 'urifo 'i lia ka lufa gia faasia nanatana ala abulo ta'ana lia 'e ba'ela fafi gia ma ka talai gia fala maena.

³ Taki faasia Moses gi, 'ato 'ali gera lufa gia faasia nanatana ala ta'ana failia maena li, sulia kwaiogalina ta'a ala rabe li 'e kwatea ma gia ka watoutou fala dona nala taki fo gi. Wasua ma God 'ala 'e lufa gia faasia nanatana ala ta'ana failia maena. Sulia 'e kwatea lo Wela lia 'ali ka io 'alia rabe malaa wale, wasua ma 'e iko 'ali abulo ta'a malaa ioli gi, ma God ka foasina 'alia 'ali ka lafua ta'ana gia gi. God 'e lokokwaikwaina 'urifo fala abulo ta'ana gia gi. ⁴ God 'e tau 'urifo 'ali gia totolia lo laa na sulia 'are rada gi lia taki gi gera ilia gia ka taua. Ma 'e talawarau mola 'ala sulia gia ronosulia Aloe 'are Abu, ma iko 'ali gia ronosulia kwaiogalina ta'a ala rabe li.

⁵ Ma ioli gera la sulia kwaiogalina ta'a ala rabe li, gera malata mola 'ada sulia 'are fala fatolinala kwaiogalina ta'a ala rabe li. Wasua ma ioli Aloe 'are Abu 'e talaida, gera malata mola 'ada sulia taunala kwaiogalina Aloe 'are Abu li. ⁶ Ma ala kwaiogalina ta'a ala rabe 'e talaia ta ioli, 'i lia kae mae. Ma ala Aloe 'are Abu 'e talaia ta ioli, 'i lia kae too ala maurina fa'alu failia aroarana. ⁷ Ma ala kwaiogalina ta'a ala rabe li 'e talaia ta ioli, 'i lia 'e malimae ala God, sulia iko 'ali ronosulia taki God gi, ma 'e iko 'ali 'e totolia fala ronona sulia. ⁸ Ioli gera ronosulia kwaiogalina ta'a ala rabe li, 'e 'ato rasua 'ali gera fababalafea God.

⁹ Wasua ma 'i 'amiu, ikoso 'ali 'amu rono lou sulia kwaiogalina ta'a ala rabe li. Ala Aloe 'are Abu 'e io 'i laola maurinamiu, 'urila 'amu ka ronosulia kwaiogalina lia. Ma ite Alo ala God* iko 'ali io 'i laola maurinala, 'i lia iko 'ali ioli

* **8:9** 'o ma Aloe 'are Christ

Jesus Christ. ¹⁰ Ma Jesus Christ ka io 'i laola maurinamiu, wasua 'ala rabemiu kae mae 'i osiala abulo ta'ana gi. Ma manomiu 'e mauri, sulia God 'e faa rada 'amiu lo. ¹¹ Ma Alo ala God 'e taea Jesus Christ faasia maena li, lia 'e io lo 'i laola maurinamiu. Ma God kae taea lou rabemiu 'alia Aloe 'are Abu 'e io 'i laola maurinamiu.

¹² 'Are la fo alae iolifuta lau, gia too ala teke 'are fala taunai, gia io sulia kwaiogalina Aloe 'are Abu li. Ikoso 'ali gia rono lou sulia kwaiogalina ta'a ala rabega. ¹³ Ala 'amu ronosulia kwaiogalina ta'a ala rabe li, 'amu kae fulu. Ma ala 'amu ka ronosulia Aloe 'are Abu 'ali 'amu faeburi 'alia abulona ta'a gi, 'amu kae too ala maurina firi. ¹⁴ Ma nalife ioli Alo ala God 'e talaida, 'i gera wela God gi. ¹⁵ Aloe 'are Abu 'e God 'e kwatea famiu, iko 'ali kwate 'amu ka mau 'alia God ka malaa na ioli galona 'e mau 'alia wale ba'ela lia. Wasua ma Aloe 'are Abu 'e kwatea 'i 'amiu wela God gi lo. Lia fo 'e kwatea ka talawarau lo faga 'ali gia soia God 'alia "Mama gia." ¹⁶ Alo ala God 'e soi gia 'alia wela God gi, ma gia ka alafafia me 'are fo. ¹⁷ Ma sulia 'i gia wela lia gi, gia kae sakea lo 'are 'oka 'e tainailida fala wela lia gi li, ka malaa lou 'e kwatea fala Jesus Christ. Gia sakea 'are fo gi, sulia gia 'ado ruru failia Jesus Christ 'alia famalifiina lia, 'ali gia kae 'ado lou failia 'i laola maurina ala 'ilitoana lia li.

'Iitoana kae dao mae

¹⁸ Wasua 'ala gia too ala famalifiina gi 'i laola molagali 'e, lau saiai 'ilitoana God kae kwatea faga, 'e ba'ela ka tasa liufia 'atona 'e gia liu 'i laola ala talasi 'e li. ¹⁹ 'Are God 'e raunailida

gi sui, gera kwaimamali sui fala talasi God kae fatailia wela lia gi li, ma gera ka oga talasi fo ka dao nainali lo. ²⁰ God 'e malata nanata 'ali fala keme talasi dodoko mola 'are 'e raunailida gi sui gera kae mae ma gera kae wa'a. God 'e tau 'urifo iko lou sulia kwaiogalina 'are fo gi li, wasua ma sulia kwaiogalina God 'ala 'i talala. Ma 'are gi sui ka kwaimamali fala ²¹ talasi God kae lufaada faasia maena ma wa'a na li 'ali gera kae io sakwadola tarosi failia wela lia gi. ²² Gia saiai fuli lo mae 'ua la la ka dao ala talasi 'e, 'are gi sui mola gera io 'alia famalifiina malaa rabefina ala talasi geli wela 'e fia. ²³ Ma 'i gia 'e gia too ala Aloe 'are Abu God 'e kwatea faga 'ali ka kwatea gia ka malata lio 'alaa lia kae kwatea 'are 'oka gi faga, giaka famalifii lou. Gia oga rasua, ma gia ka kwaimamali fala talasi God kae kwatea ma 'i gia wela kwalaimoki lia gi, ma ka kwatea rabe ioli fa'alu gi faga. ²⁴ Fuli ala talasi God 'e faamauri gia, gia ka liolio maasia fulinala 'are fo gi. Wasua ma ala gia ka too lo ala ta 'e gia liolio maasia, 'urila malata lio 'alaa na fo iko 'ali kwalaimoki mola. Sulia ikoso ta ioli 'ali malata lio 'alaa mola fala ta 'are 'e too sui lo ai. ²⁵ Wasua ma ala gia liolio maasia ta 'are iko 'ali gia too 'ua ai, gia kae kwaimamali maasia 'alia fafutoona.

²⁶ Ma 'e 'urifo lou Aloe 'are Abu 'e la lou mae fala rananaga, ala talasi maurinaga 'e watoutou ma gia ka raria gia ka foasi 'utaa ala God ka rana gia. Wasua ma Aloe 'are Abu 'ala 'i talala 'e sugaa God faga 'i laola 'aikaina iko 'ali gia totolia fala ilinali 'alia tali saena gi. ²⁷ Ma God lo 'e raemadakwa ala maurinaga sui, lia ka sai lou

ala malatala Aloe 'are Abu. Ma malatala Aloe 'are Abu 'e 'uri 'e; 'e sugaa God 'i fuliga ioli lia gi, sulia kwaiogalina God.

²⁸ Ma gia saiala me 'are 'e: Ioli gia kwaima ala God gi, God 'e fa'oka gia 'alia 'are ta'a ma 'are 'oka 'e fuli faga gi. 'E tau 'urifo faga, ioli 'e fili gia gi, sulia kwaiogalina lia faga 'e 'urifo. ²⁹ Sulia 'e fuli 'ua lo mae, God 'e fili gia, ma ka alu gia 'ali gia malaa Wela lia Jesus, 'ali Jesus lo wale etaeta faga wela lia gi li. ³⁰ Faga ioli God 'e fili 'ua lo mae aaga 'ali 'i gia wela lia gi li, 'e soi gia 'i so'ela. Ma 'i gia lo 'e soi gia 'urifo, ka farada gia 'i maala. Ma 'i gia 'e farada gia, ka kwatea 'ilitoana lou faga.

Iko ta 'are 'ali bolosia kwaimanaa God faga

³¹ Ma talasi gia malata sulia 'are fo gi li, gia ka saiai iko ta ioli 'ali totolia 'ali tatae folosi gia, sulia God 'e kwairanai aaga. ³² Sulia Wela lia Jesus wasua, iko 'ali 'e dau olifae ala, wasua ma 'e kwatea fala foasina faga. Ma sulia 'e tau 'are 'oka fo faga, 'i lia kae kwatea lou 'are gi sui faga. ³³ Iko 'ali totolia 'ali ta ioli 'ali suafafi gia ioli 'e God 'e fili gia gi, sulia God 'i talala 'e ilia gia rada lo. ³⁴ Ma ikoso ta ioli 'ali loko kwaikwaina faga, sulia Jesus Christ 'e mae lo faga, ma ka tatae lou, ma ala talasi 'e, 'e gwauru 'i gula aolo ala God, ma ka aniulu 'ali God ka rana gia. ³⁵ Ma sulia 'e 'urifo, iko mola ta 'are 'ali saiala lafunaga faasia kwaimanaa Jesus Christ faga. Wasua 'ala gia ka io 'alia 'atona ba'ela, ma ioli gi gera ka fulia 'are ta'a faga, ma gia ka fiolo, ma gia ka siofa, ma gera ka rauni gia, ka 'ato 'ali gera lafu gia faasia kwaimanaa Jesus Christ faga.

³⁶ Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “Ala talasi gi sui, gera tau fala rauni namami, sulia 'ami la sulio. 'Ami malaa lo sipsip gera rerei 'alia fala rauninai.” ³⁷ Wasua 'ala gia ka io 'i laola 'atona ba'ela 'urifo, gia saiai gia kae liufia, sulia Jesus Christ 'e kwaima aaga. ³⁸ Lau saiai iko ta 'are 'ali totolia fala lafunaga faasia kwaimanaa ba'ela lia faga. Wasua ala talasi gia mauri 'ua, 'o ma ala talasi gia kae mae, gia sakea kwaimanaa lia. Iko ta eniselo, 'o ma ta aloe 'are ta'a, 'o ma ta nanatana 'ali gera lafua kwaimanaa Jesus Christ faasi gia. Ma ka 'ato lou fala ta 'are ala talasi 'e, 'o ma ala talasi la lia 'ua mae 'ali lafu gia faasia kwaimanaa lia faga. ³⁹ Iko ta 'are lou 'i laola molagali, 'o ma 'i nali, 'o ma ta 'are ala 'are 'e God 'e raunailida gi 'ali totolia lafunala kwaimanaa lia. 'E 'ato rasua gera ka lafu gia faasia kwaimanaa God faga lia 'e fatailia faga 'alia Jesus Christ Aofia gia.

9

God 'e filia ioli 'i Jiu gi wasua ma gera barasi'alia Jesus

¹ Ma teke me 'are lau oga laka ilia famiu, ma 'e kwalaimoki rasua. 'Ato 'ali lau kotofi 'amiu, sulia 'i lau waleli galona Jesus Christ. Ma laka saiala alaana 'e lakae ilia famiu 'e kwalaimoki, sulia Aloe 'are Abu 'e talaia malatagu. ² Me 'are 'e la kae ilia 'e 'uri 'e, lau kwaimalatai rasua ala talasi gi sui, sulia ioli 'i Jiu gi lia iko 'ali gera fakwalaimoki ala Jesus Christ. ³ 'I gera ioli lau gi, sulia 'i lau na wale 'i Jiu lou. Lau

oga ala 'e talawarau, lakae kalasu faasia 'ado ruruna lau failia Jesus Christ, ma laka sakea 'agua kwaikwaina olisida. ⁴ Sulia Jiu gi, 'i gera ioli God gi. Ma God ka sakeda 'ali 'i gera wela ranolia lia 'ua lo mae 'i lao, 'ali gera malaa wela lia gi, ma ka fatailia 'ilitoana lia fada. God 'e sae alafuu fada, 'ali kae fa'oka gera. Ma God ka kwatea taki gi fada. Ma gera saiala foasi kwalaimokina ala God. Ma God ka etae alafuu fada. ⁵ Ma kwalofa gera lia wale ba'ela God 'e filida 'ua lo mae gi.* Ma Jesus Christ lou, ala talasi 'e futa mae 'ali ka rau 'alia wale li, 'i lia wale 'i Jiu. 'I lia lo God 'e 'ilitoa fafia 'are gi sui. Ma 'e totolia gia ka batafe firi ala! 'Eo kae 'urifo.

⁶ Wasua 'ala ioli 'i Jiu gi gera barasi'alia Christ, God iko 'ali 'oia sae alafuuna lia fada. Sulia iko 'alia Jiu gi sui ioli filia God gi. ⁷ Ma iko 'alia ioli gera futa ala Abraham gi sui wela God gi. Wasua 'ala Abraham ka too ala na wela lou, God 'e sae 'uri 'e fala Abraham, "Wela 'o Aesak mola lau lesia 'alia kwalofa ba lau etae alafuu 'alia famu." ⁸ Ma 'are fo 'e fatailia faga lia iko 'alia ioli gera futa ala Abraham gi sui 'i gera wela filia God gi. Wasua ma ioli gera futa mae sulia sae alafuuna God gi 'ada 'i gera wela kwalaimoki Abraham gi. ⁹ Sae alafuuna ba God 'e ilia fala Abraham 'e 'uri 'e, "Ala talasi 'olea, lakae oli lou mae 'i soemu, ma Sara wateu 'o kae faafutaa te wela wale."* Ma wela fo lo Aesak.

¹⁰ Ma iko 'alia 'are fo gi mola. Sulia Aesak failia Rebeka koko 'ualo gia gi, daro too ala 'i'iu wale gi. ¹¹⁻¹² Ma 'i laoala 'ua Rebeka ka bi faafutaa 'i'iu

* **9:5** Abraham, Aesak, ma Jakob ✧ **9:9** Jenesis 18:10

fo gi, God ka sae 'uri 'e fala, “Wela etaeta kae galo fala wela 'i buri.” 'E ilia me 'are fo ka sui bui 'i'iu fo gi daro ka bi futa mae, ma 'i lao ala daro ka bi taua ta 'are 'e 'oka 'o ma ka ta'a. 'E 'urifo sulia God 'e fatailia faga lia 'e filia teke wela sulia liola 'i talala, iko lou sulia galona daro tauda gi. ¹³ Ma God ba 'e ilia 'i laola Geregerena Abu 'uri 'e, “Lau filia Jakob, ma laka barasi 'alia Esau.”

¹⁴ Ma ala ta ioli ka ilia God iko 'ali rada sulia 'e filia teke wela ma na ai ka iko, saena fo 'e rero rasua. ¹⁵ Sulia God 'e ili 'ua lo mae ai 'uri 'e fala Moses, “I lau 'i talagu lakae filia ite ioli lakae kwaiamasi ala. Ma la kae filida sulia kwaiogalina lau mola 'i talagu.” ¹⁶ Me 'are fo gi gera fatailia, God 'e filia ioli iko lou 'i osiala 'are gera ogada 'o ma gera ka tauda gi, wasua ma God 'e filia ioli gi sulia kwaiamasina lia 'ala 'i talala. ¹⁷ Ma God ka sae fala walelitalona 'i Ejipt 'i laola Geregerena Abu 'uri 'e, “Lau alu 'o, ko walelitalona 'ali lau fatailia nanata na lau 'alia 'are lakae tauda famu gi, ma 'alia ioli ala falua gi li sui gera kae saiala nanata na lau.” ¹⁸ Lia fo, God 'e saiai ka kwaiamasi mola ala ite 'e oga, ma ka fanasinasia malatala ioli 'e oga.

Lokokwaikwainala God ma kwaiamasinala

¹⁹ Mala ta ioli kae sae 'uri 'e, “Uta 'e God ka ogata'a fala ioli gi sulia malatada 'e nasi, sulia 'e 'ato 'ali gera ka tatae bolosia kwaiogalina God?” ²⁰ Ma lakae olisi 'uri 'e ala: 'I gia ioli God 'e raunae gia gi, iko 'ali gia totolia mola fala olisinala God 'urifo! Ma gia malaa dako na ioli 'e raunailia 'alia tofui 'ai li. Dako fo iko 'ali totolia fala soilidina 'uri 'e ala ioli 'e raunailia, “E 'utaa 'e ko raunae

'uri 'e aagu?’²¹ Ma ioli fo 'e raunailia dako 'alia bobo ai li, 'e too ala nanata na fala tauna sulia kwaiogalina lia 'i talala. 'E saiai ka launia ta ai 'ali ka lio 'oka, ma ta ai ka iko, 'ali ta dako fala atoa 'ilitoa gi, ma ta dako fala talasi gi sui mola 'ala.

²² Ma 'e 'urifo lou fala 'are God 'e galofia. God 'e too ala nanatana fali fatailia lokokwaikwainala ma nanatanala, wasua 'e too lou ala nanatana fala fafuna failia ioli gera io 'i maala kwaikwainala gi ma gera ka totolia mola manisina.

²³ Ma 'e fafu 'urifo 'ali ka fatailia 'are 'ilitoa 'oka 'e taua faga ioli 'e kwaiamasi ka tasa faga gi. Sulia God 'e rerei 'ali gia fala 'adona failia 'i laola 'ilitoana lia. ²⁴ Sulia 'i gia lo ioli filia lia gi, iko 'alia ioli faasia Jiu gi li mola 'i talada, wasua ma ai faasia ioli mamata faasia Jiu gi li lou.

²⁵ Sulia ioli mamata faasia Jiu gi li, God ba 'e sae 'uri 'e 'i laola Geregerena Abu lia Hosea 'e gerea,

“Ioli iko 'alia ioli lau gi li, lakae soida 'alia ioli lau gi.

Ma ioli iko 'ali lau kwaima ada gi, lakae soida 'alia ioli kwaima 'oka lau gi.”

²⁶ Ma God ka ilia fala Hosea ka gerea lou 'uri 'e, “Amu ronoa 'i lao lau ilia, ‘I 'amiu iko lou ioli lau gi.’

Wasua ma talasi 'e gera soi 'amiu 'alia 'i 'amiu wela God mauri li.”[☆]

²⁷ Ma Aesea ba 'e sae sulia ioli Jiu gi 'uri 'e, “Wasua 'ala ioli 'i Israel gi gera ka afula malaa ole sulia asi li, ke barae ioli mola ada 'e God 'e faamaurida.

[☆] 9:26 Hosea 2:23; ma 1:10

28 Sulia God kae loko kwaikwaina nainali mola fala ioli gi sui 'i laola molagali.”

29 'E malaa lou ba Aesea 'e ilia lou mae 'i lao 'uri 'e,

“Ala God nanata rasua ikoso faamauria nali ioli ala kwalofa gia ala talasi kae loko kwaikwaina faga li, ikoso ta ioli Jiu 'ali ma kae mauri mola, malaa lo ioli 'i Sodom failia 'i Gomora gi sui, lia gera mae lo.”

Ioli Jiu gi iko 'ali gera fakwalaimoki

30 Ma taa malutala me 'are 'e gi? Gia saiai ioli mamata faasia Jiu gi li, gera daria tala 'ali God ka faradada, wasua 'ala iko 'ali gera maili fala daona tonai. Ma God ka faradada 'alia fitoona gera.

31 Wasua ma Jiu gi, lia gera maili nanata 'ali gera rada failia God 'alia ronona sulia taki li, iko 'ali gera daria mola. 32 Ma iko 'ali gera totolia mola fala taunai, sulia gera fitoo ala galona 'oka gera gi, ma iko 'ali gera uluna ala fitoona. Gera toli 'urifo, sulia gera fotorae ala te abae fau ba'ela.

33 God 'e sae sulia Christ abae fau ba'ela fo 'i laola Geregerena Abu 'uri 'e,

“Lio ga, lakae alua te abae fau 'i laola falua 'i Sion.

Ma ioli gi gera kae fotorae ai, ma gera kae toli ai. Wasua ma ioli gera fakwalaimoki ala gi, ikoso gera kwaimalatai 'i osiala.”

10

1 Alae iolifuta lau, lau foa ma laka oga rasua ala God 'ali kae faamauria ioli lau 'i Jiu gi. 2 Lau saiai ma laka ilia gera galo nanata fala dona nala God. Wasua ma iko 'ali gera sai 'oka ala tala

kwalaimoki fala dona nala God. ³ Gera raria tala 'e God 'e taua fala faradanala ioli gi 'i maala. Ma gera ka maili 'ada fala faradanada 'i talada 'alia tala gera talae raunailia 'ada. 'Urifo gera ka 'e'ela 'alia tala 'e God 'e taua fala faradanala ioli gi li. ⁴ Ma tala fala faradanala ioli 'alia taki Moses gi li, Jesus Christ 'e faasua lo, 'ali ioli gera fakwalaimoki ala gi, gera ka rada lo 'i maala God.

God 'e faamauri ioli gera fakwalaimoki ala Jesus gi sui

⁵ Tala fala faradanala ioli 'alia taki li, Moses 'e geregere 'uri 'e sulia, “Ala 'o oga ko daria maurina 'i osiala ronona sulia taki li, ko rono lo sulia 'afutala taki laulau God.”[☆] ⁶ Wasua ma tala 'e God 'e taua fala faradanala ioli gi 'i maala, 'i osiala gera fakwalaimoki ala Jesus, iko 'ali 'ato mola fala dona nai. 'I osiala God 'e sae 'uri 'e, “Ikoso sae 'uri 'e famu 'i talamu, ‘Ta ioli kae rae lo 'i nali 'ali ka fasifoa mae Jesus Christ 'i wado.’ Ikoso sae 'urifo sulia Jesus 'e sifo ka sui lo mae. ⁷ 'O ma ikoso sae 'uri 'e, ‘Ta ioli ka sifo lo 'i laola lifi li maena 'ali ka taea mae Jesus Christ.’ Ikoso sae 'urifo sulia Jesus 'e tatae ka sui lo.” ⁸ Maurina 'e la mae 'alia fitoona ala Christ, ma lia lo faronona meulu fatalo 'alia, 'e dao garani 'amiu lo. Geregerena abu 'e ilia, “Faronona God 'e io garani 'o lo, 'i lia lo 'i nidumu ma 'i laola maurinamu.” ⁹ Ala 'amu soia Jesus 'alia Aofia, ma 'amu ka fakwalaimokia lia God 'e taea faasia maena li, God kae faamauri 'amiu. ¹⁰ Ioli 'e fakwalaimoki ala Jesus 'i laola maurinala 'e rada 'i maala God. Ma ioli 'e ili tafanailia Jesus 'e Aofia,

[☆] **10:5** Levitikas 18:5

God kae faamauria. ¹¹ Malaa ba Geregerena Abu 'e ilia 'uri 'e, “Ioli gera fakwalaimoki ala gi, ikoso gera kwaimalatai 'i osiala.” ¹² God ikoso olioli 'ala ioli 'i Jiu gi ma ioli mamata faasia Jiu gi li lou, sulia ioli gera fakwalaimoki ala gi sui, gera too mola ala teke Aofia. Ma lia ka fa'oka ioli gera sugaa fala ta kwairanaina gi sui. ¹³ Geregerena Abu ka ilia lou, “God kae faamauria ioli gera soi tonala ratala fala kwairanai na gi sui.”✧

Ioli Jiu gi ikoso gera koto 'ali ta me 'are fala barasina 'alia Christ

¹⁴ Mala tali ioli Jiu gera kae sae 'uri 'e, “Uri'e ma ioli Jiu gi gera kae suga 'utaa ala Aofia fala kwairanaina, ala iko 'ali gera fakwalaimoki ala? Ma gera kae fakwalaimoki 'utaa, ala iko 'ali gera ronoa 'ua faronona? Ma gera kae rono faronona 'utaa, ala iko ta ioli 'ali fatalo 'alia? ¹⁵ Ma ioli gi gera ka faatalo 'utaa 'alia faronona, ala God iko 'ali kerida fala fatalona li?”

God 'e keria wale li lifurono lia gi malaa ba Geregerena Abu 'e ilia, “Talasi nali wale gera dao mae failia Faronona 'Oka li, 'e 'oka rasua!” ¹⁶ Wasua ma iko 'alia ioli Jiu gi li sui gera fakwalaimoki ala Faronona 'Oka. Sulia Aesea ba 'e sae 'uri 'e fala God, “Aofia, iko 'alia ioli gi sui 'e gera fakwalaimoki ala faronona 'ameulu.” ¹⁷ Ma ioli kae fakwalaimoki mola ala 'e ronoa Faronona 'Oka. Ma kae ronoa mola Faronona 'Oka ala ta ioli kae fatalo 'alia Jesus Christ.

¹⁸ Ma lakae soilidi 'uri 'e: 'E kwalaimoki lia ioli Jiu gi iko 'ali gera ronoa Faronona 'Oka li? Iko

✧ **10:13** Joel 2:32

mola. Gera ronoa, sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e,

“Linela wale li lifurono God gi 'e talofia 'i laola molagali sui.

Ma fatalona 'alia saenala ka dao 'i laola molagali sui.”✧

19 Ma lau soilidi lou 'uri 'e: Ioli Jiu gi, iko 'ali gera sai mola ala faronona fo? Iko mola. Gera saiai, sulia Moses ba 'e gerea saena God 'uri 'e,

“Lakae kwatea ma 'i 'amiu ioli Jiu gi 'amu kae 'uga sulia ioli mamata faasia Jiu gi li. Lakae famaurida wasua 'ala 'amu ka ilia iko 'ali gera 'ilitoa mola.

Ma lakae taua 'amu kae ogata'a, sulia lau kwaima ala ioli mamataa faasia Jiu gi li lia 'amu fia iko 'ali gera sai sai agu.”✧

20 Ma Aesea ka sae rabetoo 'i lao sulia ioli mamataa faasia Jiu gi li 'uri 'e,

“Ioli iko 'ali gera lio 'afi lau gi, gera dari lau.

Ma ioli iko 'ali gera soilidi suli lau gi, lau fatae fada 'ali gera saiagu.”✧

21 Ma fala ioli 'i Jiu gi, Aesea ka sae 'uri 'e suli gera,

“Tekwa lo mae, laka soida 'ali gera la mae 'i soegu, wasua ma malatada 'e nasi ma gera ka aburono.”

11

God 'e fatailia kwaiamasina lia fala Jiu gi

1 'Uri 'e ma God 'e barasi 'alia ioli lia 'i Jiu gi li? Iko mola! 'I lau talagu wasua wale 'i Jiu lou,

✧ 10:18 Sam 19:4 ✧ 10:19 Diutronomi 32:21 ✧ 10:20 Aesea 65:1

sulia 'i lau na wale ala kwalofa Abraham ala fuui wale Benjamin. ² God iko 'ali barasi mola 'alia ioli lia gi lia 'e filida 'ua lo mae ala fulina li. 'Amu saiala 'are ba Geregerena Abu 'e ilia sulia Elaeja, talasi 'e 'ugalia God sulia ioli Jiu gi 'uri 'e, ³ “God, gera raunia lo profet 'o gi, ma gera ka tagalailia lo 'erefau li foasina 'o gi. Ma talifili lau lo 'e lau ore, ma gera kae tau lou fala rauninagu.” ⁴ Ma God ka olisi 'uri 'e ala, “Iko 'alia talifili 'o mola 'e 'o io. Lau too ala fiu to'oli ioli Jiu gi 'i talagu lia iko 'ali gera foasia Baal god kotokoto.” ⁵ Ma 'e 'urifo lou ala talasi 'e, sulia barae ioli Jiu gi mola gera fakwalaimoki. Ma God 'e filida sulia kwai'ofena lia. ⁶ 'E filida sulia kwai'ofena lia, iko lou sulia tali 'are gera tauda. Ala God 'e filia ioli sulia 'are ioli fo 'e taua, 'urilali ma filifilina God iko 'ali la sulia kwai'ofena lia.

⁷ Ma sulia 'e 'urifo, ioli afula Jiu gi li iko 'ali gera daria mola radana 'e gera lio 'afia. Talifilia barae ioli ada God 'e filida mola gera daria. Ma nali ioli ada, gera barasi 'alia fafuronosinala God. ⁸ Malaa ba Geregerena Abu 'e ilia,

“God 'e kwatea ma malatada ka nasi ma iko 'ali gera saiala ta gi 'e gera lesia ma ta gi gera ronoda, la la ka dao 'i tara'ela wasua.”[☆]

⁹ David ka sae 'uri 'e 'i laola Geregerena Abu, “Ala 'alia gera ka babalafe ma gera ka ele 'ada ala fanana gera gi.

Alua gera ka fitoo ala 'oilakina 'o, ma gera ka kwele talasi koe kwaida, malaa ioli gera toli 'i laola itoito li.

¹⁰ Lau foa 'ali maada ka koro 'ali ikoso gera lio.

[☆] **11:8** Aesea 29:10; Diutronomi 29:4

Ma laka foa 'ali gera ka liu ala 'atona afula sulia atoa firi.”[☆]

¹¹ 'Eo, Jiu gi gera fotorae sulia iko 'ali gera fakwalaimoki ala Jesus Christ. Wasua ma ikoso 'ali 'amu fia mola 'uria ikoso gera oli mae fala fakwalaimokina. Ioli mamata faasia Jiu gi li gera too lou ala maurina fa'alu faasia God, 'i fofola abulo ta'ana Jiu gi li. 'Are fo 'e 'urifo 'ali ioli Jiu gi gera ka kwaifi fala sakenala maurina fa'alu fo.

¹² Ma ala ioli mamata faasia Jiu gi li God 'e fa'oka gera sulia Jiu gi gera barasi 'alia kwatena God 'alia maurina li, 'urifo 'o malata sulia fa'okana God kae taua ala ioli sui kae bi tasa lou talasi Jiu gi gera kae sakea kwatena fo li. Sulia abulo ta'ana Jiu gi li, God 'e kwatea 'are 'oka afula faga sui ioli 'i laola molagali li. Ma sulia gera 'e'ela 'alia Jesus Christ, God ka fa'oka 'ala ioli mamata faasia Jiu gi li. Ma talasi Jiu afula gi gera kae fakwalaimoki ala, God kae fa'oka gia kae tasa lou.

God 'e famauria ioli mamataa faasia Jiu gi li

¹³ Lakae alaa famiu ioli mamataa faasia Jiu gi li. 'I lau wale li lifurono fala ioli mamataa faasia Jiu gi li, ma lau babalafe rasua sulia galona lau fala fatalona 'alia Faronona 'Oka famiu. ¹⁴ Ala laka alaa sulii 'i 'amiu, malatala Jiu gi kae kwaifi sulia 'are 'amu too ai. 'Urifo, lakae ranada 'ali gera ka too lou ala maurina fa'alu. ¹⁵ Talasi God 'e malimae ala Jiu gi li, ka olisia ioli mamata faasia Jiu gi li faasia malimae lia gi gera ka rau 'alia kwaima lia gi. Ma talasi God kae kwaloa lou Jiu gi li, 'e malaa 'e taea ioli mae gi faasia maena, ma kae fa'oka ba'ela ala ioli lia gi sui.

[☆] **11:10** Sam 69:22, 23

16 Ma ala nisinisi berete etaeta ala tofui berete li, gera kwatea fala God, 'urila tofui berete la laulau 'are God lou. Ma ala kalokalola 'ai gera kwatea fala God, 'urila rareae 'are gi lou. 17 Ma Jiu gi, gera malaa na 'ai God 'e fasia. Ma nali rareae 'are ala 'ai fo, God 'e 'oida. Ma famiu ioli mamata faasia Jiu gi li, 'amu malaa rareae 'ai kwasi God 'e sakea ma ka fararatai 'amiu ala lifi la 'e 'oia rareae 'are gi faasia. Ma ka 'urifo lou ala talasi 'e, sulia God 'e fa'oka 'amiu ka malaa lou 'e fa'oka Jiu gi 'ua lo mae. 18 Ma ikoso 'ali 'amu fia 'uri 'amu 'ilitoa ka tasa liufia Jiu gi lia 'e gera malaa rareae 'ai fo God 'e 'oida gi li, sulia 'i 'amiu rareae 'are gi mola, ma maurinala rareae 'ai gi 'e la mola mae faasia kalokalola 'ai. Ma maurinala kalokalola 'ai iko 'ali la mae faasia rareae 'are gi.

19 Mala 'e talawarau fala tali ioli mamata faasia Jiu gi 'ali gera sae 'uri 'e, "God 'e lafua lo Jiu gi 'ali 'ami ka dedefulida." 20 'E kwalaimoki, 'amu dedefulida. God 'e lafua ioli Jiu gi sulia iko 'ali gera fakwalaimoki. Ma 'i dunala me 'are fo, 'e alu ma 'amu ka dedefulida sulia 'amu fakwalaimoki. Ma liafo 'e iko 'ali 'oka 'ali 'amu ka soi lafe amiu 'i talamiu 'i fofola me 'are fo, wasua ma 'amu ka mau 'alia God. 21 Sulia ala God 'e kwatea kwaikwaina fala Jiu gera malaa rareae 'are kwalaimoki gi li, 'i lia kae kwatea lou kwaikwaina famiu lia 'e 'amu malaa rareae 'are faasia 'ai mamata gi li, ala 'amu 'e'ela 'alia.

22 Dunala 'are 'e, gia saiala kwai'ofena God failia kwaikwaina lia. 'E kwatea lo kwaikwaina fala nalife ioli iko 'ali gera fakwalaimoki ala. Ma ka kwai'ofe amiu, ala 'amu ka galo ala fakwalaimoki nala. Ma ala iko 'ali 'amu fak-

walaimoki, kae tofu sigirae lou amiu. ²³ Ma ala ioli Jiu gi gera ka faeburi 'alia abu fakwalaimokina gera gi, God kae olifailida fala lifi gera io io mae ai. Sulia God 'e saiai ka taua mola 'ala me 'are fo. ²⁴ Ma 'i 'amiu ioli mamata faasia Jiu gi li, 'i 'amiu iko lou rareae 'are kwalaimoki faasia 'ai God 'e fasia. Sulia 'amu la mae faasia 'ai kwasi, ma God ka 'oi 'amiu, ma ka fararatai 'ali 'amiu mola ala 'ai fo 'e fasia. Ma ala 'e talawarau fala God 'ali fararatai 'amiu ala 'ai lia, 'e talawarau rasua lou 'ali God kae olifailia Jiu gi fala 'ai 'e 'oida mae faasia.

God kae faamauria ioli Jiu gi

²⁵ 'Eo alae iolifuta lau, lau oga 'amu ka saiala 'are God iko 'ali fatailia 'i lao. Lakae fadaa famiu 'ali ikoso 'amu soi lafe amiu 'i talamiu. Afulanala ioli Jiu gi, gera barasi 'alia fafuronosinala Faronona 'Oka. Wasua ma abu fakwalaimoki na gera kae io la la ka dao ala talasi ioli mamata faasia Jiu gi lia God 'e filida, gera fakwalaimoki sui ala. ²⁶ Talasi fo bui, God ka bi faamauria ioli Jiu gi sui. Ka malaa lo Geregerena Abu ba 'e ilia, “Wale Faamauri kae la mae faasia Sion, ma kae lafua lo abulo ta'ana gi faasia fuui wale 'i Israel.

²⁷ Ma lakae falalamaa sae alafuuna lau failida, sulia lau lafua lo abulo ta'ana gera gi.”✧

²⁸ Ma Jiu gera barasi 'alia Faronona 'Oka li, 'i gera lo malimae God gi. Ma sulia 'are fo lo 'i 'amiu ioli mamata faasia Jiu gi li 'amu ka ronoa lo Faronona 'Oka 'e. Sui ka 'urifo wasua 'ala, God 'e kwaima ada, sulia 'e filida lo, sulia sae alafuuna lia 'ua lo mae fala koko 'ualo gera gi.

✧ **11:27** Aesea 59:20

29 Sulia God ikoso olisia malatala sulia ioli 'e filida ma ka fa'okada gi. 30 Ala talasi ba 'e sui, 'i 'amiu ioli mamataa faasia Jiu gi li, iko 'ali 'amu rono rono mola sulia God. Wasua ma ala talasi 'e, 'amu sakea lo kwaiamasina God, sulia ioli Jiu gi iko 'ali gera ronosulia God. 31 Ma 'urifo lou, ioli Jiu gi gera aburono ala God, 'ali God ka fatailia lou kwaiamasina lia fada. 'E tau 'urifo, sulia 'e fatailia kwaiamasina lia famiu. 32 Ioli gi sui gera suunene ala God, 'are fo 'e kwatea ma ka lesida ka malaa ioli gera io 'i laola raraa fala maasinana kwaikwainada. 'E tau 'urifo 'ali fatailia kwaiamasina lia fada sui.

Baatafea God

33 God 'oka ka tasa gia too ala! Kwai'ofena lia 'e ba'ela rasua! Liotoo ma sai arena lia ka ba'ela rasua! Iko ta ioli 'ali saiala tolinina God failia falafala lia gi. 34 'E malaa lia ba Geregerena Abu 'e ilia,

“Iko ta ioli 'ali saiala malatala God, ma iko ta ioli 'ali totolia fala rananala God 'alia malatana lia. 35 Ma iko ta ioli 'ali totolia fala kwatenala ta 'are fala God 'ali God kae duua lou fala.”

36 Sulia God 'e raunailia 'are gi sui, ma 'are gi sui gera io 'alia nanatana lia ma gera ka io fala. Alua gia batafea God io firi! 'Eo kae 'urifo.

12

Galona fala God

1 Liafo, alae iolifuta lau, sulia kwaiamasi na God faga 'e ba'ela rasua, lau suga 'amiu, 'ali 'amu ka kwatea lo maurinamiu sui fala God malaa na foasina. Foasina fo 'e mauri, ma ka abu, ma God

ka babalafe fafia. Sulia lia lo falafala kwalaimoki fala foasinala God. ² Ma ikoso 'ali 'amu tau sulia falafala ta'a 'i laola molagali 'e li. Wasua ma 'amu ka ala 'alia God ka olisia lo maurinamiu 'alia fafa'alu nala malatana 'amiu gi, 'ali 'amu saiala ta God 'e oga 'ali 'amu taua. 'Amu ka saiala ta 'e 'oka, ma ta kae fababalafea God, ma ta 'e rada.

³ God 'e fa'oka lau 'ali 'i lau na wale li lifurono fala, 'ali lau ilia famiu sui: Ikoso 'ali 'amu malata lafu 'amiu 'i talamiu. Wasua ma 'amu ka malata rada suli ionamiu sulia fitoona God 'e kwatea famiu. ⁴ Gia saiala rabe ioli 'e too ala gula tootoo afula gi. Ma gula tootoo fo gi gera too ala me galona mamata gi sui. ⁵ Ma 'e 'urifo lou ala rabela Jesus Christ. 'I gia gula tootoo gi ala 'i rabela. Ma gia too ala galona tootoo gi. 'Urifo gia ka galo lo fala rananaga 'i matanaga. ⁶ Ma gia too ala nanatana mamata lia God 'e kwatea faga 'alia kwaimanaa lia. Ma ta ioli aaga, ala God 'e kwatea nanatana fala fatalona 'alia Faronona lia li, 'urila 'i lia ka sae lo sulia fitoona God 'e kwatea fala. ⁷ Ma ta ioli lou, ala God 'e kwatea nanatana fala kwairanaina, alua 'i lia ka kwairanai lo ala ioli gi. Ma ta ioli lou, ala God ka kwatea nanatana fala falalaunala ioli gi, alua ka faalalau lo. ⁸ Ma ta ioli lou, ala God ka kwatea nanatana fala raefalenala ioli gi, 'i lia ka taua lo. Ma ta ioli lou, ala God ka kwatea nanatana fala kwate arena fala ioli gi, ko kwate afula ai. Ma ta ioli lou, ala God ka kwatea nanatana fala fainaonao na, 'o galo nanata 'i maala ioli gi. Ma ta ioli lou, ala God ka kwatea nanatana fala gwafenala ioli gi, 'i lia ka taua failia rabe saola na.

⁹ Ma kwaimanaa 'e gia too ai fala ioli gi li,

ka kwalaimoki, ma ikoso 'ali gia bakwala. 'Amu malimae ala ta'ana, ma 'amu ka dau nasi ala 'are 'e 'oka. ¹⁰ 'Amu kwaima amiu 'i safitamiu, sulia 'i 'amiu barae waasila ala Jesus Christ. Ma 'amu ka soi ba'ela amiu 'i safitamiu. ¹¹ 'Amu galo nanata, ma ikoso 'ali 'amu 'e'ela. 'Amu ka galo nanata fala Aofia. ¹² 'Amu babalafe sulia fitoona 'amiu gi. Ma 'amu ka fafu talasi 'amu dao tonala 'atona gi li. Ma 'amu ka foa ala talasi gi sui. ¹³ Ma 'amu ka daorailia 'are 'amiu gi 'i safitamiu failia iolifuta 'amiu ala Jesus Christ lia gera siofa gi. Ma 'amu ka kwaloa ioli dao gi, 'ali gera ka io 'i laola luma 'amiu gi.

¹⁴ Ma ioli gera malakwaita amiu gi, 'amu foa 'ali God kae fa'oka gera. 'Amu foa 'ali God ka fa'oka gera, ma ikoso 'ali 'amu 'uasida. ¹⁵ 'Amu babalafe failia ioli gi talasi gera babalafe, ma 'amu ka kwaimalatai failida ala talasi gera kae kwaimalatai. ¹⁶ 'Amu io kwaima failia ioli gi sui. Ikoso 'ali 'amu naunau, wasua ma 'amu ka taua galona la ioli gi iko 'ali gera malata ba'ela ai. Ma ikoso 'ali 'amu fia 'uria 'amu liotoo rasua.

¹⁷ Ala ta ioli 'e taua ta 'are ta'a famiu, ikoso 'ali 'amu olisia lou 'alia ta 'are ta'a. 'Amu mailia fala taunala taa ioli gi sui gera malata sulia 'e 'oka. ¹⁸ 'Amu taua 'are 'e talawarau famiu 'ali 'amu ka io kwaima failia ioli sui. ¹⁹ Alae kwaima lau ala ta ioli ka taua ta 'are ta'a amiu, ikoso 'ali 'amu duua 'alia ta 'are ta'a. Ala'alia God 'ala kae kwaida 'alia ogata'ana lia. Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia 'uri 'e, "God 'e sae 'uri 'e, "I lau lo lakae duua, ma lakae olisia 'are gi." ²⁰ Ma 'amu ronosulia Geregerena Abu ba 'e ilia, "Ala

☆ 12:19 Diutronomi 32:35

malimae 'o 'e fiolo, 'o ranolia. Ma ala 'e siligou, ko kwatea kwai fala 'ali gou. Sulia ala 'o tau 'urifo fala, 'i lia kae mau rasua sulia 'are ta'a 'e tauda amu gi.”²¹ Ma ikoso 'ali 'amu ala'alia ta'ana ka liufi 'amiu. Wasua ma 'amu ka liufia ta'ana 'alia tau 'okana 'amiu gi.

13

Ronosulia gafmane

¹ Ronosulia gafmane, sulia 'ilitoana gera 'e fuli mae faasia God, ma God ka ala'alida fala talai namiu. ² Ma ioli ka tau fala urana bolosia gafmane, 'e ura bolosia lou ta gi God 'e alua. Ma ta ioli 'e tau 'urifo, kae sakea kwaikwaina. ³ Ioli gera taua 'are 'oka gi li, ikoso gera mau 'alia gafmane. Ioli gera taua 'are rero gi li, 'i gera 'ada gera kae mau 'alia gafmane. Ma ala 'amu oga ikoso 'ali 'amu mau 'alia gafmane, 'urila 'amu ka io rada, 'ali gera batafe 'amiu. ⁴ Sulia 'i gera lo ioli galona God gi fala rananamiu. Ma ala 'amu taua 'are rero gi, 'amu ka mau 'alida, sulia gera too ala nanata na fala kwaikwaina. Sulia 'i gera ioli galona God gi fala kwatenala kwaikwaina fala ioli tau 'arenala 'e ta'a. ⁵ Sulia 'e 'urifo, 'amu ka ronosulia gafmane, sulia 'e rada fala taunai, ma 'ali ikoso gera kwai 'amiu.

⁶ Dunala 'are fo gi lou, 'amu ka folia takisi, sulia wale ba'ela gi gera galo fala God, ma gera ka galo nanata fala rananala ioli gi. ⁷ 'Amu ka folia takisi ma 'are gi sui lia taki 'amiu 'e ilia. Ma 'amu ka soi ba'ela ala wale ba'ela gi sui.

'Amu ka taua galona 'oka gi famiu 'i safitamiu

⁸ Ala 'amu sake lana ala ta 'are ala ta ioli, 'amu ka duua nainali lo. Ma te 'are 'e totolia 'amu ka taua lo, 'amu ka io li kwaima amiu 'i safitamiu. Ma ta ioli mola 'ala 'e kwaima 'urifo, 'i lia 'e rono sulia taki God gi. ⁹ Sulia taki ba 'e sae 'uri 'e, “Ikoso tau ta'a, ikoso raunia ta ioli, ikoso beli, ikoso silia 'are tali ioli gi.” Taki fo gi failia taki gi sui lou, gera 'ado mola ala teke taki ba 'e sae 'uri 'e, “O kwaima ala ioli gi sui ka malaa lou lia 'o kwaima amu 'i talamu.” ¹⁰ Sulia ala 'amu kwaima ala ta ioli, ikoso 'ali 'amu saiala taunala ta 'are ta'a fala. Lia fo, ala 'amu kwaima, 'amu ka ronosulia taki gi sui.

¹¹ 'Amu tau 'urifo, sulia 'amu sai lo ala talasi Jesus Christ kae dao mae fala faamauri naga, 'e garani rasua lo ka liufia talasi ba gia etae fak-walaimoki ai. Lia fo, 'amu rerei fala kwalonala Jesus Christ, ma ikoso 'ali 'amu malaa ioli gera mo'osu mola 'ada gi. ¹² 'Eo, 'e boni ka tekwa lo, ma atoa fala famaui namiu 'e garani lo mae. Lia fo, gia ka mano faasia abulona ta'a gi malaa ioli gera fuli 'are 'i laola boni li. Ma galona 'oka gia gi ka malaa lo 'are li kwalaa gia gi fala kwalaana failia ta'ana li. ¹³ 'E totolia abulonaga ka rada, malaa ioli gera io 'i laola madakwana ala atoa li. Ikoso 'ali 'amu goufia kwai li lulumuina li, ma nonena 'alia wae na ta'a gi li, ikoso 'ali 'amu tau ta'a, ma ikoso 'ali 'amu malaa kui laelae gi, ikoso 'ali 'amu kwalaa, ma ikoso 'ali 'amu 'uga. ¹⁴ Wasua ma 'amu ka io malaa Aofia Jesus Christ, ma ikoso 'ali 'amu malata fala fababalafenala kwaiogalina ta'a ala rabemiu gi.

14

Ikoso 'ali 'amu lokokwaikwaina fala walefae 'amiu gi

¹ 'Amu kwaloa ioli fakwalaimoki fitoona gera gi iko 'ali nanata. Ma ikoso 'ali 'amu olisusu failida sulia malata gera gi. ² Ma nali ioli fitoona gera gi 'e nanata gera saiai gera ka 'ania mola 'ada fana mamata kwailiu gi sui. Wasua ma nali ioli fitoona gera 'e watoutou, gera fia 'uria 'e abu fala 'aninala filisila 'are mauri gi. ³ Ma ioli gera saiai gera ka 'ania kwaluke fana li, ikoso gera malata ta'a sulia ioli iko 'ali gera 'ania filisila 'are mauri li. Ka 'urifo lou, ioli iko 'ali 'ania filisila 'are mauri li, ikoso sae fafuta'a ioli gera saiai gera ka 'ania kwaluke fana li. Sulia 'i gera sui ioli God 'e ala lo fafida gi. ⁴ Iko 'ali rada 'ali gia sae fafuta'a ioli galona God. Sulia God lo wale ba'ela lia, 'i lia mola 'e saiai kae ilia ala galonala 'e ta'a 'o ma ka 'oka. Ma galonala kae 'oka, sulia Aofia 'e saiai kae ranaa.

⁵ Ma 'e 'urifo lou, nali ioli gera ilia teke atoa 'e 'ilitoa ka tasa liufia na atoa mamata. Ma nali ioli gera ka ilia atoa gi sui gera rada mola 'ada. 'E 'oka sui fada 'ali gera ka ronosulia ta gi gera saiai 'e rada. ⁶ Ma ioli 'e malata ba'ela ala na fe atoa, ka taua lo fala fa'ilitoanala Aofia. Ma ioli 'e saiai ka 'ania ta fana, ka taua fala fa'ilitoanala Aofia, sulia 'e tanoa God fala fana fo. Ma ioli 'e barasi 'alia 'aninala filisila 'are mauri li, ka tau 'urifo fala fa'ilitoanala Aofia, ma ka tanoa God. ⁷ Sulia iko ta ioli 'ali mauri mola fala 'i lia talala, ma iko ta ioli 'ali mae fala 'i lia talala. ⁸ Sulia ala gia mauri, gia mauri fala Aofia. Ma ala gia mae,

gia mae fala Aofia. Lia fo, wasua gia ka mauri 'o ma gia ka mae, 'i gia 'are Aofia gi lo. ⁹ Sulia Jesus Christ 'e mae, ma ka tatae lo fala maurina 'ali ka 'ilitoa fala ioli mauri gi failia ioli mae gi lou.

¹⁰ Ma 'i 'amiu lia iko 'ali 'amu saiala 'aninala filisila 'are mauri li, 'amu ka io faasia sae fafuta'anala iolifuta 'amiu gi. Ma 'i 'amiu lia 'amu 'ania kwaluke fana li, 'amu ka io faasia soi fafinala iolifuta 'amiu gi. Sulia 'i gia sui gia kae ura 'i maala God fala loko kwaikwaina faga.

¹¹ Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “God 'e sae 'uri 'e, “E kwalaimoki 'i lau lo God mauri. Ma ka kwalaimoki lou 'uri'e, ioli gi sui gera kae boururu 'i maagu, ma gera kae ilia 'i lau God.’”

¹² Lia fo, gia saiai gia kae faronoa sui God 'alia 'are gia tauda gi sui.

Ikoso 'ali 'amu fareroa ioli futa 'amiu gi

¹³ Ikoso 'ali gia sae fafuta'a gia lou 'i safitaga. Ma 'e 'oka 'ali gia ka mano faasia taunala 'are kae taua maurinala ta iolifuta gia ka fotorae. ¹⁴ Sulia 'adona lau failia Aofia Jesus, lau sai 'oka ai iko ta fana 'ali fatasua ta ioli 'i maala God. Ala ta ioli 'e fia nali fana 'e tasu ala ka 'ania, 'urilali 'e rero 'ali 'e 'ania. ¹⁵ Ma ala ta iolifuta amiu malatala 'e ta'a fafia me 'are 'amu 'ania, 'urifo ma iko 'ali 'amu fatailia mola kwaimanaa 'amiu fala. Ikoso 'ali 'amu alua fana 'amu 'ania ka fafuta'a ioli Jesus Christ 'e mae folosia. ¹⁶ Ikoso 'ali 'amu taua ta 'are 'amu ilia 'uri 'e 'oka ma ta iolifuta 'amiu ka kwaimalatai 'i fofola, 'ali ioli gi gera kae soi ta'a amiu fafia. ¹⁷ Talasi God 'e ba'ela fafi gia, 'are 'ilitoa iko lou sulia 'are gia 'ania 'o ma 'are gia goufia. Wasua ma, 'are 'e 'ilitoa lo, gia ka taua

'are rada fala ioli gi, ma gia ka io 'alia aroarona failia ioli gi, ma gia ka io 'alia babalafe na Aloe 'are Abu 'e kwatea fagaa. ¹⁸ Ma ala ta ioli 'e galo fala Jesus Christ 'urifo, God 'e babalafe fafia, ma ioli mamata gi wasua gera ka aala lou fafia.

¹⁹ Lia fo, gia ka tau fala taunala 'are 'e kwatea aroarona ma fanasinala fitoona ioli tootoo gia 'i safitaga gi. ²⁰ Ikoso 'ali 'amu tagalailia galona God 'e taua 'i laola maurinala ta ioli, 'i osiala 'o 'ania tame fana 'o fia 'uri 'e abu. Wasua 'ala fana gi sui gera 'oka fala 'aninai, 'e ta'a rasua ala fana 'amu 'ania, 'e fareroa ta iolifuta 'amiu. ²¹ 'Urifo 'e 'oka ala ikoso 'ali 'amu 'ania filisila ta 'are mauri, ma ikoso 'ali 'amu goufia ta kwai nanata kae falulumui 'amiu, ma ikoso 'ali 'amu taua ta 'are lou kae talaia iolifuta 'amiu gi gera ka liu rero.

²² Ma malamalatana 'amiu sulia fana ioli gi gera ilia 'e abu, 'i lia me 'are 'i safitamiu mola failia God. 'Oilakina fala ioli 'e taua 'are 'e saiai 'e rada, ma malatala iko 'ali kwaia. ²³ Wasua ma ala ioli manola 'e ruarua sulia ta 'e abu 'i maala God fala 'aninai, ma ka 'ania me 'are fo, 'e taua me 'are rero, sulia ioli fo iko 'ali ronosulia me 'are 'e malata sulia 'e rada. Sulia ala gia taua ta 'are gia malata ruarua ai 'uri 'e 'oka 'i maala God, 'urila 'are fo 'e ta'a.

15

Fababalafea ioli mamata gi, iko lou 'i gia talaga

¹ 'I gia ioli fitoona gia gi 'e nanata, 'e totolia gia ka fafu failia ioli fitoona gera gi 'e watoutou. Ma ikoso 'ali gia malata mola sulia 'i gia talaga.

² Ma 'e totolia gia ka fababalafea iolifuta gia gi

'ali ka 'oka fada, 'ali gia ka fananata fitoona gera gi. ³ Jesus Christ iko 'ali taua lou 'are fala faba-balafenala 'i talala gi. Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “God, soi ta'ana gera taua amu 'e fafuta'a lau lou.” ⁴ 'Are gera gerea 'i laola Geregerena Abu gi li sui, gera gerea fala faalalaunaga. Geregerena Abu 'e rana gia fala fafuna, ma ka raefale gia. Ma 'are fo gi 'e kwatea ma gia ka malata lio 'alaa ala God 'e falalamaa etae alafuuna lia gi faga.

⁵ Lau foa 'ali God lia kalokalola fafuna failia raefalena, ka kwatea ma 'amu ka io 'alia teke malata mola malaa Jesus Christ. ⁶ 'Urifo 'amu ka too ala teke lioe wale ma teke saena, 'amu ka fa'ilitoa God Mama Jesus Christ Aofia gia.

⁷ 'Amu ka kwalo 'amiu 'i safitamiu ka malaa Jesus Christ 'e kwalo 'amiu lou. Ala 'amu tau 'urifo, ioli gi gera kae batafea God. ⁸ Laka ilia famiu, Jesus Christ 'e la mae 'i laola molagali 'ali ranaa Jiu gi, 'ali ma ka fatailia sae alafuuna God fala koko 'ualo gera gi li kae fuli kwalaimoki. ⁹ Ma 'e la lou mae ka kwatea ioli mamataa faasia Jiu gi li gera ka saiala batafenala God fala kwaiamasina lia. Malaa ba Geregerena Abu 'e ilia,

“Ala talasi lau io failia ioli mamataa faasia Jiu gi li,

lau batafe 'o, ma laka soi'oka amu 'alia fe nuu gi.”

¹⁰ Ma Geregerena Abu ka sae lou 'uri 'e,

“I 'amiu ioli mamataa faasia Jiu gi li, 'amu babalafe failia ioli God 'i Jiu gi!”

¹¹ Ma Geregerena Abu ka sae lou 'uri 'e,

“I 'amiu ioli mamataa faasia Jiu gi li, 'amu batafea God, ma ioli gi sui, 'amu ka batafea!”

¹² Ma ala na Geregerena Abu lou, Aesea 'e sae 'uri 'e,

“Teke wale ala kwalofa Jesi kae la mae, ma 'i lia kae 'ilitoa fafia ioli mamataa faasia Jiu gi li, ma gera kae fitoo ala.”

¹³ Ma lau foa 'ali God 'e 'e kwate gia ka too ala fitoona li, ka fababalafe 'amiu, ma ka kwatea aroarona famiu sulia fitoona 'amiu ala, 'ali fitoona 'amiu kae bulao 'alia nanatana Aloe 'are Abu li.

Fofola ta 'e Paul ka geregere rabetoo

¹⁴ Alae iolifuta lau, lau sai 'oka ala abulona 'amiu 'e 'oka rasua, ma 'amu ka sai 'are, ma 'amu ka totolia falalaunamiu 'i safitamiu. ¹⁵ Wasua ka 'urifo 'ala, 'i laola geregerena 'e, lau sae madakwa sulia nali 'are lau oga lakae faamalata oli lou amiu 'alida. Lau sae rabetoo sulia God 'e fili lau 'alia kwai'ofena lia, ¹⁶ ma ka kwatea 'i lau wale galona Jesus Christ 'i safitala ioli mamataa faasia Jiu gi li. Lau galo malaa na fata abu 'alia fatalona 'alia Faronona 'Oka faasia God, 'ali ioli mamataa faasia Jiu gi li gera kae malaa na foasina God 'e babalafe fafia, ma Aloe 'are Abu ka fafa'alu gera.

¹⁷ Ma ala 'adona lau failia Jesus Christ, lau soi lafe ala galona lau fala God. ¹⁸ Lau sae mola sulia ta gi Jesus Christ 'e taua 'ali lau fala talainala ioli mamataa faasia Jiu gi li fala ronona sulia God. Gera ronosulia God sulia gera ronoa saena lau gi, ma gera ka lesia 'are lau tauda gi. ¹⁹ Ma laka fulia 'are mama'ala gi ma 'are li 'aferona 'alida gi

'alia nanata na ala Aloe 'are Abu God li. 'Urifo, lau fuli'aea galona lau 'i Jerusalem, ma laka la kwailiu ala lifi gi la la ka dao 'i Ilirikum. Ma 'i talasi 'e, lau faatalo 'alia Faronona 'Oka sulia Jesus Christ ka sui lo ala lifi fo gi. ²⁰ 'I fe wasua 'ala lau la ai, lau 'idufae tau 'uri 'e: Lakae faatalo 'alia Faronona 'Oka ala mae falua 'e iko 'ali gera rono 'ua sulia Jesus Christ gi, 'ali ikoso lau malaa na wale raunailia te luma 'i fofola ageage na wale mamata 'e alua. ²¹ Malaa ba Geregerena Abu 'e ilia sulia Christ, "Ioli iko 'ali gera rono 'ua sulia, gera kae lesia, ma gera ka saiai."

Paul 'e la fala 'i Rom

²² Ma 'i osiala lau 'abero sulia fatalona 'urifo 'i laola falua mamata gi li, lia 'e bolosia ikoso 'ali lau la ko 'ali lau dao 'i soemiu. ²³ Ma ala talasi 'e, lau fasuia lo galona lau gi 'i lifi'e 'i laola mae falua 'e gi. Ma sulia barae fe nali lo 'e lau oga laa na ko 'i soemiu, ²⁴ ma 'i talasi 'e lau malata lo 'ali lakae la ko 'i soemiu, talasi lakae la fala 'i Spein. Lia 'e laka malata too 'ali lau dao ko 'i soemiu, laka ke babalafe ga fae 'amiu ka sui, lau oga 'amu ka kwairanai agu ala laa na lau fala 'i Spein. ²⁵ Wasua ma 'i laoala laka la fala 'i Spein, lakae la ga fala 'i Jerusalem fala rananala ioli God gi 'i liffifo. ²⁶ Sulia ioli fakwalaimoki gi 'i Masedonia ma 'i Gris, gera malataia 'e 'oka fala kwate batana fala rananala ioli fakwalaimoki gera dalaa ma gera ka io 'i Jerusalem gi. ²⁷ Ma lioe wale fo me 'are gera 'i talada. Ka 'urifo wasua, 'e rada 'ali gera ranada. Sulia Jiu gi gera tolini kwailiu ala Faronona 'Oka failia ioli mamata faasia Jiu

gi li, ma ka 'oka fala ioli mamataa faasia Jiu gi li, 'ali gera ka tolinia too 'arena gera gi failia Jiu gi. ²⁸ Ma talasi lakae faasuia lo galona fala kwatenala bata 'e gera logosia fada ka sui, laka la fala 'i Spein, ma lakae dao 'i soemiu ala laa nagu. ²⁹ Talasi lakae dao mae 'i soemiu, lau saiai Jesus Christ kae fa'oka 'amiu 'i osiagu.

³⁰ Alae iolifuta lau, sulia Aofia gia Jesus Christ, ma 'alia kwaimanaa 'e Aloe 'are Abu 'e kwatea faga, lau suga 'amiu 'amu ka foa nanata fae lau, 'ali God ka rana lau. ³¹ 'Amu foa 'ali God ka rana lau 'ali ioli 'i Judea iko 'ali gera fakwalaimoki gi, ikoso 'ali gera faamalifii lau. Ma 'amu ka foa lou 'ali ioli God 'i Jerusalem gi gera ka babalafe failia bata 'e lakae kwatea fala rananada. ³² 'Urifo, ala kwaiogalina God, ala talasi laka faasuia lo galona lau 'i Jerusalem, lakae la mae 'i soemiu failia babalafena ba'ela, ma lakae mamalo 'oka fae 'amiu. ³³ Lau foa 'ali God 'e 'e kwatea aroarona faga, kae io fae 'amiu sui. 'Eo ka 'urifo.

16

Paul 'e sae 'oka fala nali ioli fakwalaimoki 'i Rom

¹ Lau oga laka soi lafea gelifae gia Fibi lia 'e galo fala ioli fakwalaimoki gi 'i Kenkrae. ² Ala talasi kae dao mae 'i soemiu, 'amu ka kwaloa sulia fitoona lia ala Aofia, sulia 'e totolia ioli God gi gera ka tau 'urifo. Ma 'amu ka ranaa 'alia ta 'are 'e oga, sulia 'i lia 'e ranaa lou ioli afula gi ma 'i lau lou.

³ Ma lau kwatea soi lafena fala Akuila failia Prisila lia daro galo fae lau fala Jesus Christ. ⁴ Ala

talasi daro rana lau, garani gera ka raunidaroa. Ma sulia me 'are fo, lau tafedaroa rasua. Ma iko lou talifili lau, ma ioli mamata faasia Jiu gi li sui lia 'e gera fakwalaimoki lou, gera tafedaroa lou. ⁵ Lau kwatea lou soi lafena fala ioli gera fakwalaimoki, ma gera ka logo 'i laola luma daroa fala foasinala God.

Ma lau kwatea lou soi lafena fala Epaenetus, kwaima 'oka lau. Lia lo wale etaeta 'e fakwalaimoki ala Jesus Christ 'i Asia. ⁶ Ma lau kwatea lou soi lafena fala Mary, geli ba 'e galo nanata famiu. ⁷ Ma soi lafena lou fala Andronikus, ma Junias, rua wale Jiu gi malaa lou 'i lau lia daro io io fae lau 'i laola raraa. Ma 'i daroa rua wale daro etae fakwalaimoki ala Jesus Christ 'i lao agu gi. Ma wale li lifurono gi, gera sai 'oka lou adaroa.

⁸ Soi lafena lau fala Ampilatus, kwaima 'oka lau 'alia fitoona 'ameroa ala Aofia. ⁹ Soi lafena lou fala Urbanus, wale galo fae lau fala Jesus Christ. Ma soi lafena lou fala Stakis, wale kwaima 'oka lau. ¹⁰ Ma soi lafena fala Apeles, wale 'oka Jesus Christ 'e alafafia. Ma soi lafe na fala Aristobulus failia iona lia. ¹¹ Ma soi lafena fala Herodion, na wale Jiu malaa lou 'i lau. Ma soi lafena lou fala ioli gera fakwalaimoki 'i laola luma Narsisus gi.

¹² Soi lafena lau gi fala Trifaena failia Trifosa, lia daro galo nanata fala Aofia. Ma soi lafena lou fala kwaima lau Persis, geli 'e galo marabe fala Aofia. ¹³ Lau kwatea soi lafena lau gi fala Rufus, wale 'e galo 'oka fala Aofia. Ma soi lafena lou fala teite Rufus, lia 'e rana 'oka agu malaa lo

na wela lia. ¹⁴ Soi lafena lau gi fala Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas, ma ioli gera fakwalaimoki ma gera ka io failida gi sui. ¹⁵ Soi lafena gi fala Filologus, ma Julia, ma Nereus failia gelifae lia, ma fala Olimpasi failia ioli God gera io failida gi sui.

¹⁶ Ma ala talasi 'amu ka leesi 'amiu kwailiu, 'amu ka fatailia kwaimanaa 'amiu famiu 'i safitamiu. Ioli fakwalaimoki Jesus Christ gi sui 'i lifi'e gera kwatea ko soi lafena gera gi famiu.

Fabasuna sulia iona 'oka fala ioli fakwalaimoki gi li

¹⁷ Alae iolifuta lau laka ilia famiu, 'amu ka madafi 'amiu faasia ioli gera kwate ma 'amu ka kwalaa gi, ma gera kwate ma nali ioli gera ka bulusi faasia Christ. Gera falalau 'alia 'are 'e la mamata faasia falalauna kwalaimoki 'e 'amu fakwalaimoki ai. 'Amu io tatau faasida. ¹⁸ Sulia ioli gera tau 'urifo gi, iko 'ali gera galo mola fala Jesus Christ Aofia gia, wasua ma gera galo mola 'ada sulia lioda 'i talada. 'Alia saena 'oka gera gi failia saena kwaigwafena gera gi, gera kotofia ioli iko 'ali gera sai 'are 'ua gi. ¹⁹ Wasua ma ioli gi sui gera rono ala lia 'amu ronosulia Christ. Ma laka babalafe rasua suli 'amiu. Lau oga 'amu ka liotoo sulia ta 'e 'oka, ma 'amu ka io faasia 'are ta'a gi. ²⁰ 'Urifo God 'e lia lo kalokalola aroarona gia li, kae nainali ka taua ma 'amu kae liufia Saetan.

Lau foa 'ali Aofia gia Jesus ka 'itoli kwai'ofe 'amiu.

²¹ Ma Timoti, wale 'e galo fae lau, 'e kwatea lou ko soi lafena lia gi famiu. Ma Lusius, Jason,

ma Sosipater, wale Jiu gi malaa lou 'i lau, gera kwatea lou soi lafena gera gi famiu.

²² Ma 'i lau Tertius, wale lau ranaa Paul fala gerenala saena 'e gi li, lau kwatea ko soi lafena lau famiu sulia fitoona gia ala Jesus Christ.

²³⁻²⁴ Gaeas ka kwatea ko soi lafena lia gi. Lau io failia 'i lifi'e, failia ioli fakwalaimoki gera logo lou 'i luma ala gi. Ma Erastus, wale 'e lio sulia bata 'i laola mae falua ba'ela 'e li, failia walefae gia Kuartus, daro kwatea soi lafena daroa gi lou famiu.*

Foana fafu'isi 'alia batafena

²⁵ Gia soi 'ilitoa ala God, sulia 'e saiala fananata namiu 'alia Faronona 'Oka 'e lau fatalo 'alia. Faronona 'e 'e la sulia Jesus Christ. Sulia talasi tekwa 'ua lo mae God iko 'ali fatae madakwa ala Faronona 'Oka 'e. ²⁶ Wasua ma ala talasi 'e, 'e fatailia lo Faronona 'Oka. Profet gi gera geregere sulia Faronona 'Oka 'e. Ma God 'e mauri firi, 'e keru 'ameulu ka tagalailia Faronona 'Oka 'e fala ioli ala falua gi li sui, 'ali ioli gi sui, gera ka fakwalaimoki ala, ma gera ka rono lou sulia.

²⁷ God talifilia mola 'e liotoo ala 'are gi sui, gia batafea 'alia Jesus Christ io firi. 'Eo ka 'urifo.

* **16:23-24** Nali geregerena 'ua gera 'adoa lou alaana 'e, "Kwai'ofena Aofia gia Jesus Christ kae io fae 'amiu sui. 'Eo."

Alafuuna Fa'alu Ala Saena 'I Wala
The New Testament in the Wala language of the
Solomon Islands
Niu Testament long langguis Wala

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wala

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

bf9ac747-bd4c-52d7-9255-cc77efeda844